

Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivos-yhtiön tai kaivospiirin haltijan selitys

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 6. toukokuuta 2014 15:41
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Päätös
Liitteet: lausunto64\$.pdf

Lähettäjä: Ervasti Pirkko Kuusamon kaupunki [<mailto:Pirkko.Ervasti@kuusamo.fi>]

Lähetetty: 6. toukokuuta 2014 15:12

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Päätös

Ohessa lähetän Kuusamon kaupungin yhdyskuntatekniikan lautakunnan 29.4.2014 § 64 otteen.

Terveisin,

Pirkko
Ervasti

sihteeri
Kuusamon kaupunki
Yhdyskuntatekniikka
PL 9
93601 kuusamo

puh. +358 40 8608850
e-mail: pirkko.ervasti@kuusamo.fi

64 § Lausunto koskien Juomasuon kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määräämistä

Kaivospiiri: Juomasuo (KaivNro 3965)

Kaivospiirien haltija: Dragon Mining Oy
Pinta-ala: 54,196 ha
Kaivoskivennäinen: Kulta

(vpo) Kaivosviranomaisena toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt 28.3.2013 päivätyillä lausuntopyynnöillä Kuusamon kaupungin lausuntoa kaivoslain 37 §:n nojalla koskien kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määräämistä. Lausuntoa pyydetään 28.4.2014 mennessä. Ylitarkastaja Leinonen on puhelinneuvottelussa (Leinonen/Mankinen) 16.4.2014 luvannut lisäaikaa 30.4.2014 saakka. Neuvottelussa todettiin lisäksi, että nyt kyseessä oleva lausunto koskee erityisesti määräyksiä ja vakuuksia, joilla voidaan varmistaa, että nyt kyseessä olevilla kaivospiireillä tehdyt toimenpiteet voidaan varmistaa turvallisiksi tai tehdyt toimet voidaan tarvittaessa ennallistaa. Tukes tulee pyytämään uutta lausuntoa samaisesta asiasta, mikäli toiminnanharjoittaja käynnistää kaivostoiminnan harjoittamiseen tähtäviä toimenpiteitä.

Kaivosviranomaisen on kaivoslain 181 §:n mukaan määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivospiirin haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain 52 § 3 momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;
- 3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvollisuudesta;
- 4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;
- 5) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia kolttala-alueella;
- 6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;
- 7) lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;

XP HP

8) muista kaivosluvan nojalla tapahtuvaa toimintaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

9) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Juomasuon kaivospiirin perustiedot:

Kaivospiiritoimitus on valmis, kaivoskirja on annettu. Alueella on suoritettu koelouhintaa. Kaivostöitä ei ole aloitettu, alueella ei ole rikastamoita, ei rikastushiekka-alueita eikä toimintaa varten ole ympäristölupaa. Kaivospiirimääräyksessä tai kaivoskirjassa ei ole annettu määräyksiä eikä vakuutta.

Kaivosyhtiön antaman selvityksen mukaan

- kaivospiirialue kattaa Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran esiintymät, kaivospiirillä ei ole harjoitettu tuotannollista kaivostoimintaa. Juomasuon esiintymää on koelouhittu v. 1992. Pääsääntöisesti loivareunaisen koelouhoksen pinta-ala on n. 200x100 m, ja se on osittain täytetty vedellä. Kaivospiirialueella on maisemoitu loivareunainen sivukiven läjitysalue sekä pintamaakasoja. Kaivospiirialueella ei ole rakennuksia. Kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta (1),
- kaivostoiminnan mahdollinen aloittaminen edellyttää tutkimuksia, joiden perusteella kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella (2),
- Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran esiintymien yhteenlaskettu kultamineraalivarantoarvio 2 474 000 t, 4,8 g/t, 381 600 unssia, esiintymät ovat osa Kuusamon kultakaivoshanketta, YVA-selostus julkaistu 12/2013 (3),
- on laadittu erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. Toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan (4),
- kaivospiiri ei sijaitse saamelaiden kotiseutu- tai kolta-alueella (5),
- kaivoslain mukaista vakuutta koskevia jälkihoitokustannuksia toiminnanharjoittaja arvioi aiheutuvan pintamaakasojen maisemoinnista, tutkimuskaivantojen peittämisestä sekä avolouhoksen reunojen luiskauksesta tai avolouhoksen aitaamisesta. Toiminnanharjoittaja esittää, että vakuuksia tarkastetaan vaiheittain, mikäli alueella käynnistetään kaivostoimintaa. Kaivosyhtiö ehdottaa vakuuden suuruudeksi 5000 euroa (6),
- toiminnanharjoittaja esittää vähintään 6 kk määräaikaan lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiselle (7)
- kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia (8)
- toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta (9).

Lausunto

Juomasuon kaivospiiri sijaitsee osittain Juuman rantayleiskaavassa osoitetulla kultakaivokselle tarkoitettulla erityisalueella (E) ja osittain maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M). Alueelle ei ole esitetty muuta maan-

käyttöä. Käylän kyläalue sijaitsee kuitenkin hyvin lähellä, n. kahden kilometrin etäisyydellä ja Kitkajoen lähimpiin loma-asuntoihin on alle kilometri.

Kuusamon oikeusvaikutteisen yleiskaavan päivityksen yhteyteen laadittavaan ympäristövaikutusten arviointiin sisältyy mahdollisen kaivostoiminnan eri elinkeinoille aiheuttamien mm. taloudellisten vaikutusten arviointi (YVA). Yleiskaavan perusteella voidaan tarkemmin arvioida mm. tarvittavia vakuusmääriä yksityisen ja yleisen edun turvaamiseksi käsittäen mm. rikastehiekka-altaat ja -kasat, sivukivikasat jne. Yhteisen edun turvaamiseksi kaivostoiminnan ympäristövaikutusten huolellinen selvittäminen, erityisesti vesistöjen osalta, sekä vahinkojen ehkäiseminen on ensiarvoisen tärkeää. Maisemointi ja metsän palauttaminen on mahdollista tehdä riittävän suuruisella vakuudella, mutta vesistövahinkoja ei voida rahallakaan korvata.

Kyseisiin seikkoihin kaupunki pidättää oikeuden lausua myöhemmin, viimeistään mahdollisen ympäristöluvan yhteydessä, erityisesti Kaivoslain 52 § 3.mom kohdan 1 seikkoihin.

Kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta. Kaivosyhtiön esittämä 5000 €:n vakuus on riittämätön Juomasuon kaivospiirillä tehtyjen toimien ennallistamiseen.

Liite nro 6

Juomasuon kaivospiirin rajausta ja sijainti sekä ote Juuman rantayleiskaavasta ja lausunto Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta ovat liitteenä.

Ehdotus

(mm) Yhdyskuntatekniikan lautakunta toteaa edellä esittelytekstissä sanotun lausuntonaan Juomasuon kaivospiiristä (KaivNro 3965) Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lisäksi pyydetään ottamaan huomioon Kuusamon kaupungin lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle (Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta) esitetyt asiat.

Päätös

Keskustelun kuluessa II vpj Veli Määttä esitti, että päätösehdotuksen loppuosaa ” Lisäksi pyydetään ottamaan huomioon Kuusamon kaupungin lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle (Kuusamoon suunnitteilla olevan kultakaivoksen YVA-selostuksesta) esitetyt asiat” poistetaan, samoin liitteistä YVA-selostus.

Jäsen Juhani Määttä kannatti Veli Määttän ehdotusta.

Jäsen Anne Murto kannatti esittelijän pohjaehdotusta, mutta ehdotti poistettavaksi esittelytekstistä kohdan ” Kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna ihmisten terveyttä eikä yleistä turvallisuutta”.

Varajäsen Pekka Virtanen kannatti Anne Murron ehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että koska oli tehty kaksi esittelijän ehdotuksesta poikkeavaa kannatettua vastaehdotusta, tulee äänestää.

Äänestystavaksi sovittiin kädennostoäänestys. Ensimmäisessä vaiheessa äänestettiin Anne Murron ja Veli Määttän vastaehdotuksista. Anne Murron ehdotus sai 4 ääntä (Jurmu Antero, Heikkala Jari, Murto Anne, Virtanen Pekka) ja Veli Määttän ehdotus sai 11 ääntä (Tammi Jarkko, Wedman Riitta, Määttä Veli, Hiltula Hannu, Kurvinen Anne, Manninen Anni, Määttä Juhani, Palosaari Helena, Poussu Hannu, Tiermas Tiina, Tuovila Hannu).

Toisessa vaiheessa äänestettiin Veli Määtän vastaehdotuksesta ja esittelijän pohjaehdotuksesta. Veli Määtän ehdotus sai 11 ääntä (Tammi Jarkko, Wedman Riitta, Määttä Veli, Hiltula Hannu, Kurvinen Anne, Manninen Anni, Määttä Juhani, Palosaari Helena, Poussu Hannu, Tiermas Tiina, Tuovila Hannu) ja esittelijän pohjaehdotus 4 ääntä (Jurmu Antero, Heikkala Jari, Murto Anne, Virtanen Pekka).

Puheenjohtaja totesi, että yhdyskuntatekniikan lautakunta hyväksyi äänin 11- 4 Veli Määtän ehdotuksen.

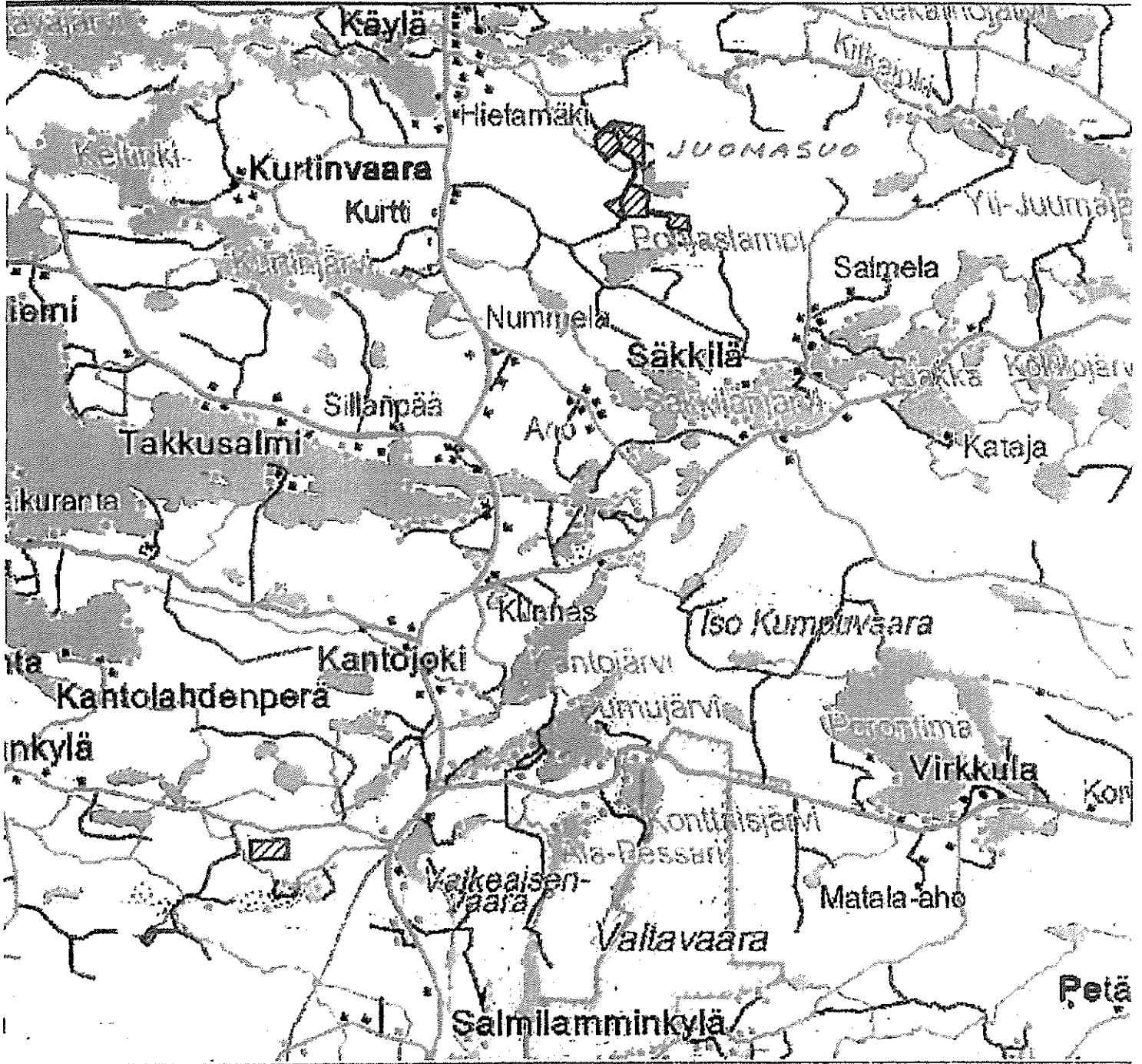
Merkitään pöytäkirjaan että

1. varajäsen Pekka Virtanen, varajäsen Antero Jurmu, jäsen Anne Murto ja jäsen Jari Heikkala jättivät päätöksestä eriävän mielipiteen, kirjalliset perustelut liitteenä

Liite nro 15

Eriävän mielipiteen perustelut

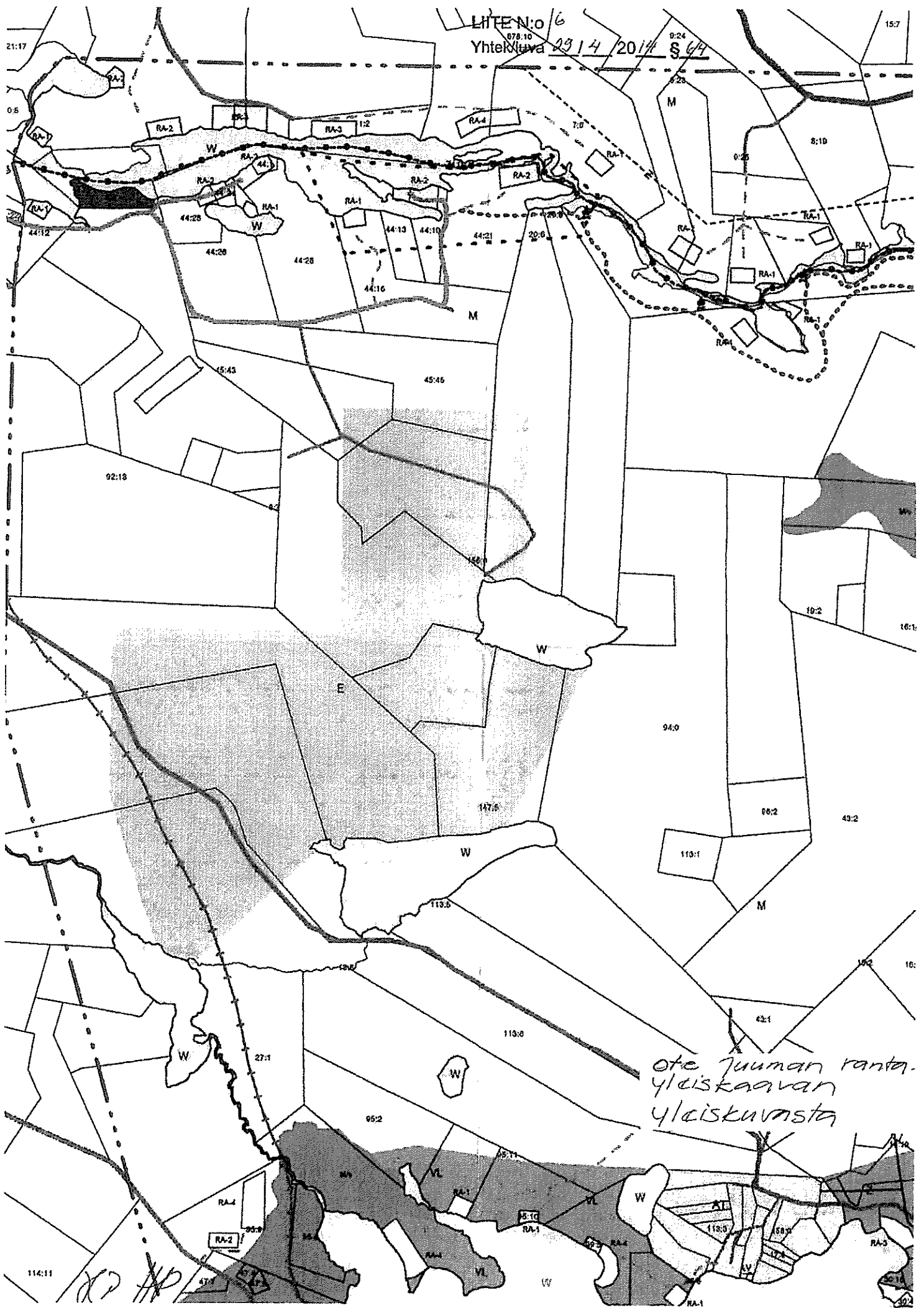

Sijaintikartta
ja rajaus

HP HP

LITTE N:o 6

Yhtenäisyä 23/4/2014 S.6/4

ote Juuman rantayleiskaavan yleiskuvasta

Handwritten signatures and marks in the bottom left corner, including what appears to be 'KOP' and other illegible initials.

64§ Eriävät mielipiteet koskien Juomasuon kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määräämistä

Kaivospiiri: Kitkajoen Juomasuo-Hangaslampi-Pohjasvaara

Kaivospiirien haltija: Dragon Mining Oy

Kaivoskivennäinen: Kulta, uraani, koboltti

Tukesin nyt kuuluttama yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen -kuulutus perustuu uuteen kaivoslakiin, jossa aikaisemmasta laista poiketen edellytettiin kaivosviranomaisen päätöksissään turvaavan myös yleisiä ja yksityisiä etuja. Uuden kaivoslain perusteluissa annettiin ohjeeksi kokonaisvaltainen tarkastelu (HE 273/2009 vp). Ote perusteluista:

”Lupaharkinta perustuisi kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Huomioon otettaisiin toisaalta malminetsinnän ja kaivostoiminnan tarpeet ja toisaalta muun muassa kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden asema, toiminnan vaikutukset ympäristöön, maisemaan, maankäyttöön ja turvallisuuteen, luonnonvarojen säästävää käyttöä ja luonnonsuojelua, säteilyturvallisuus sekä erilaisten alueiden käyttötarpeiden yhteensovittaminen. Luvassa annettavilla määräyksillä voitaisiin vähentää ja rajoittaa toiminnasta aiheutuvia haittoja yleiselle ja yksityiselle edulle. Lupa perustuvaa toimintaa ei saisi aloittaa, ennen kuin lupa on lainvoimainen ja vaadittu vakuus asetettu”.

Uudessa laissa edellytettiin kaivosviranomaisen tekemän vanhoihin kaivospiireihin yleisiä ja yksityisiä etuja turvaavat määräykset 30.6.2014 mennessä.

Lausunto:

Huomautamme, että YVA arvioinnin sivulla 81 todettiin, että kaivospiirit ovat rauenneet eikä niistä ole sen jälkeen järjestetty julkista ja avointa kuulemismenettelyä niiden jatkamiseksi – täten ne eivät voi olla menettelytavallisesti juridisesti oikein voimassa. Vaadimme tästä selvitystä. Lisäksi ministeriön vanhaan kaivoslakiin tekemän ns. uraaniasetuksen mukaan uraania sisältävät kaivospiirit ja valtaukset tulee kuuluttaa avoimemmin ja uraanitiedoin.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teki jo vuonna 2006 päätöksen, että uraanivyöhykkeillä noudatetaan kaivoslakiin tiukempaa menettelyä laajan kuulemismenettelyn muodossa. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös nro 024/2006: 'KTM käsittelee uraanin etsintä lupia lain vaatimaa tarkemmin'. Tiedote 16.2.2006.) Näissä Kuusamon uraanivyöhykkeellä olevissa kaivospiireissä ei tuota laajaa kuulemismenettelyä ole kuitenkaan koskaan tehty, ei edes kairausten uudelleen aloituksessa 2010. Uudessakin kaivoslaissa on uraaniin liittyviä erityispykäläitä joissa edellytetään laajoja kuulemisiä, mutta tuollaista uraaniin liittyvää kuulemismenettelyä kaivosviranomaisen ei ole toteuttanut, eikä sisällyttänyt sitä tähänkään kuulemiseen. Katsomme, että uraanikuulemisten ohittaminen on perusoikeuksien loukkaus.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslain alainen lupaharkinta tulee yhteensovittaa muun maankäytön suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella alueen yhteisöt, yksityiset henkilöt ja asianosaiset voisivat arvioida kaivoslain alaisten hankkeiden aiheuttamia kokonaisvaikutuksia omiin etuihinsa nähden.

Kaivosviranomaisen kuitenkin edellyttää yksilöityjä muistutuksia näiden vajavaisten kuulutusasiakirjojen pohjalta. Katsomme, että näiden vajavaisten kuulutusasiakirjojen vuoksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamista on mahdotonta tehdä luotettavasti kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaiselle oleellisten tietojen saannin ja tietoihin pohjautuvan osallisuus oikeuden elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa, jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa. Tämä oleellisten tietojen anto yleisölle ja asianosaisille ei toteudu näissä kuulutusasiakirjoissa

Näitä tietoa ei ole kuusamolaisille kerrottu kaivospiirejä luvitettaessa ja jatkettaessa. Katsomme, että yleisiä ihmisten perusoikeuksia loukattu, eikä hyvää hallintokulttuuria toteutettu. Dragonin kaivospiirejä jatkettaessa TUKESissa on niitä jatkettu menettelytapavirhein – joten ne tulee purkaa ja käsitellä uudelleen.

Kaivospiirien historiatiedot oleellisen puutteellisia

Näissä 28.3.2014 kuulutusasiakirjoissa Tukes ei kuvaile kyseessä olevien kaivospiirien virallisia historiatietoja.

Esimerkiksi Juomasuon kaivospiirin osalta viitataan vain siihen, että kaivospiiritoimitus on ollut valmis ja kaivoskirja on annettu 5.11.1993. Vanhan kaivoslain (503/1965) 50 § mukaan mikäli kaivosoikeuden haltija ei ole annetun määräajan kuluessa ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa yhtiön vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kaivosviranomaisen määrättävä, että yhtiö ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Juomasuon kaivospiirissä ei kaivostoimintaa ole aloitettu (vain koelouhinta 1992). Vuodesta 1993 alkanut määräaika enintään 10 vuotta toiminnan aloittamiseen on umpeutunut, mutta kuulutusasiakirjoissa ei esitetä viittauksia kaivosviranomaisen määräyksiin kaivostyöhön ryhtymisestä tai hakijayhtiön hakemuksista jatkoajan saamiseksi saati kaivosviranomaisen virallisista päätöksistä kaivospiirille annetuista jatkoajoista.

Tämä on sikäli merkittävää, että Dragon Mining itse ilmaisi vuonna 2011 ympäristövaikutuksien arviointiohjelmansa kohdassa 10.1 'Kaivospiiri', että "hankkeen kaivospiirit ovat vanhentuneet, joten niille joudutaan hakemaan jatkoaikaa. Samalla tarkastellaan kaivospiirien laajennustarvetta uusien toimintojen sijoittamiseksi".

Nyt kuulutusasiakirjoissa Tukes ei mainitse tuosta kaivospiirien/kaivosoikeuksien vanhentumisesta, jatkoaikahakemuksista eikä myöskään mahdollisista jatkoaikapäätöksistä tai kaivospiirin laajennustarpeesta. Eikä myöskään Dragon mainitse mitään. Katsomme, että kaivosoikeuden lupatilanteesta ei ole annettu tarpeellisia ja riittäviä tietoja.

Katsomme, että yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta on oleellista, että lausunnonantajat, muistuttajat ja mielipiteiden esittäjät saavat tietoonsa yksityiskohtaisesti kyseisen kaivoslain alaisen kohteen lupatilanteen tilanteessa, jossa heiltä kuulutuksella pyydetään mielipiteitä erityisesti yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Pidämme oleellisten tietojen kertomatta jättämistä yksipuolisena kaivosyhtiön etujen turvaamisena ja samalla yleisten ja yksityisten etujen loukkauksena.

Toteamme, että tutkimukset osoittavat, että Juomasuon korkeimmat kiviäytteet ovat 18,7% uraania ja Hangaslammen kairauksissa on tavattu 2,4% uraania. Rukan Sivakkaharjun kaivospiirin uraanikeskipitoisuus on 0,12% uraania. STUK:in Mika Markkanen totesi (21.11.2011) että "v. 1992 Juomasuolta koelouhitun malmin uraanipitoisuus oli 200-750 ppm." Toisaalta STUK:in ja Outokummun raporteissa 1990 luvulla se on kirjoitettu myös muotoon "lähes 1000 ppm" eli 0,1% uraania. Korkeimmat kairauspitoisuudet Juomasuolla ovat yli 1,0%.

STUK:in Mika Markkanen on todennut 21.6.2011 s. 13 esityksessään: Juomasuo ja säteilyturvallisuus (1): Juomasuon malmit sisältävät säteilysuojellisesti merkittäviä määriä luonnon radioaktiivisia aineita, erityisesti uraania ja sen hajoamistuotteita. Jos näitä malmivaroja aiotaan hyödyntää, toiminta tulee olemaan säteilytoimintaa (Säteilylaki 11§): "toimintaa tai olosuhdetta, jossa luonnonsäteilystä ihmiseen kohdistuva säteilyaltistus aiheuttaa ja saattaa aiheuttaa terveydellistä haittaa".

Lisäksi muistutamme STUKin ja Outokummun 1990-luvun tutkimusraporteista, jotka totesivat että louhoksella työskenteiden vuoden säteilyaltistus tuli täyteen ja myös STUK vaati louhoksen peittämistä radioaktiivisten aineiden aiheuttamien terveys- ja ympäristöriskien johdosta. Vaadimme selvitystä siitä, miksi STUK, TUKES ja kunnan ympäristöviranomaiset eivät ole peittäneet ja jälkihoitaneet Juomasuon uraanilouhosta, mikä sijaitsee Käylän, Säkkiän, Kallungin ja Juuman kyläläisten elinpiirien keskellä Kitkajoen matkailu- ja mökkialueella.

Puutteet ja virheet annetuissa selvityksissä: Juomasuon kaivospiirit.

Kuulutusasiakirjassa 2014 esitetty Juomasuon vanha/vanhentunut kaivospiiri on pienempi kuin Dragonin YVA-selostuksessaan 2013 esittämä huomattavasti laajempi kaivospiiri. Kuulutuksen ja muistutuspyynnön kohdistamien kuvitteelliseen vanhaan kaivospiiriin ilman kaivosyhtiön tarkennettua kaivoshankesuunnitelmaa on harhautusta eikä yleisten etujen turvaamista. Erityisesti huomautamme, että kaivoslain mukaan tulee arvioida kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja. Dragonin YVA-selostuksen 2013 mukaan kyseessä on useissa kaivospiireissä tapahtuva satelliittikaivoksiin ja keskusrikastamoon perustuva kaivoshanke. Yhtenä keskusrikastamon paikkavaihtoehtona Dragon oli YVA-selostuksessaan esittänyt Juomasuota, tosin isommassa kuin nyt kuvatussa kaivospiirissä. Nyt kuulutusasiakirjassa Juomasuon kaivospiirin osalta ei keskusrikastamovaihtoehtoa mainittu ollenkaan. Esitetty

kaivospiirikohtainen tarkastelu ilman suunnitellun kaivostoiminnan kokonaisuuden huomioimista on kaivoslain 52 §:n vastainen.

Kaivoslain 52.3 § mukaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on kaivosviranomaisen annettava tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

Dragon ei selvityksessään kuvaile ollenkaan kaivostoiminnan vaikutuksia vaan pelkästään toimimatonta vanhaa kaivospiiriä. Dragon väittää, että toimimaton kaivospiiri ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Vaikka käynnistämätön kaivospiiri aiheuttaa vähemmän haittaa kuin kaivostoiminta, niin Dragonin väite on kuitenkin vastoin totuutta. Viittaamme tässä yhteydessä erityisesti Kitkan Viisaat ry:n teettämiin radiologisiin analyysihin Juomasuon louhosvedestä, louhoskivistä ja louhoksen ympäristöstä. Ne mittaustulokset osoittavat tuon vuonna 1992 suoritetun lyhytaikaisen koelouhinnan aiheuttavan edelleen erittäin merkittävää radiologista kuormitusta louhoksen ympäristöön.

Tuloksista on todettavissa mm: louhoksen viereltä otetun kivinäytteen uraanipitoisuus oli 19 %, louhosveden sedimentin säteily ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin kolminkertaisesti, louhosalueen ulkopuolelta näkinsammal -näytteen alfasäteily ylitti 182 -kertaisesti kansainvälisen haitallisuusnormin sekä 7 -kertaisesti ydinenergialain toimenpiderajan. Tuohon nähden Dragonin väite terveyshaittojen puuttumisista on totuuden vastainen ja niin vastuuton, että kaivosoikeudet on peruttava.

Dragon väittää selonteossaan myös, että avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti verrattain loivat. Louhoksen kallioreunat ovat kuitenkin pystysuoria. Pintamaakerroksen luiskat ovat paikoitellen verrattain loivia. Louhosalueen reunoille on nostettu uraanipitoisia louhoslohkareita, joista otetusta näytteessä oli tuo lähes 19 % uraania. Nuo louhoslohkareet ovat muodoltaan ja sijoittelultaan kuin istumakiviksi tarkoitettuja. Louhosalutta ei ole aidattu, merkitty eikä säteilyistä varoiteta. Louhoksen turvallisuutta ei ole tarkastettu.

Avolouhoksen läheisyydestä otetuissa näkinsammalnäytteissä oli erittäin korkeat alfasäteilyarvot. Se kertoo, että louhoksen radioaktiiviset aineet ovat jo nyt kertyneet kasvien elonkiertoon. Vaadimme välittömiä toimenpiteitä radioaktiivisten aineiden leviämisen pysäyttämiseksi.

Haitallisiin vaikutuksiin kuuluvat myös mahdolliset vaikutukset pohjavesiin. Juomasuon louhoksen kallioperän rosoisuutta tai kiinteyttä ei ole edes Dragonin YVA-selvityksessä 2013 kuvailtu. Kuitenkin havaintojen mukaan avolouhos ei mistään kohti vuoda laitojensa yli, joten louhokseen kertyvät vedet vajoavat jonnekin. Louhosvedessä on mittausten mukaan radioaktiivisuutta, joten sitä menee vajuvesienkin kanssa jonnekin. Pohjavesitutkimuksia virtaussuuntineen ei kuitenkaan ole riittävästi tehty

edes YVA-selvityksessä 2013. Avolouhos muodostaa jatkuvan pohjavesien pilaamisen lähteen, joka on mahdollisimman nopeasti suljettava ja peitettävä.

Kuulutusasiakirjassa esitetty kartta on niin yleispiirteinen, ettei siitä ole mahdollista havaita kaivospiirin läpi virtaavaa Hangaspuroa. Avolouhoksen suotovedet valuvat nykyisinkin Hangaspuroon ja sitä kautta Kitkajokeen. Hangaspurosta on mitattu kohonneita päästöarvoja.

Kaivosyhtiön kairaukset kaivospiirien ja valtauksien alueella on lopetettava, koska uraanivyöhykkeellä ei saa kairata ilman erillistä ympäristövaikutuksien arviointia. Uraania sisältävien malmioiden kairaus muodostaa ongelman alueen pohjavesivirtauksille, lähteille ja vesistöille (lammet, purot). Juomasuolla ja Pohjasvaarassa on lähteitä ja kaivospiirien viereen sijoittuu Hangaslampi ja Pohjaslampi jotka altistuvat radioaktiivisille vesille ja pölylle.

Painotamme, että kaikki Dragonin kaivospiirit ja valtaukset sijaitsevat metsäsaamelaisten kotiseutualueella, Oivangin ja Alakitkan paliskuntien poronhoito ja luontaistalousalueella; ko. kylien maa- ja metsätalous, eränkäynti ja nautinta-alueilla: metsästys, kalastus ja marjastus alueella. Katsomme poro- ja kalastuselinkeinoon olevan oleellinen Kuusamon saamelaisten alkuperäinen elinkeino. Poro- ja kalatalouden toimintaedellytykset on turvattava Kuusamossa osana luontaista elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

TUKES kysyy yleisiä ja yksityisiä etuja. Kuusamon kaupunginvaltuusto totesi yksimielisesti, että Dragonin kaivos YVA ei ole toteuttamiskelpoinen. Lisäksi Kuusamon kaupunginhallitus ja valtuusto on vastustanut uraaniin liittyviä kaivoshankkeita tunnetulla uraanivyöhykkeellä ja suojellussa Kitkan-Koutajoen vesistössä. Dragonin kaivospiirit sijaitsevat keskellä Kitka-Ruka-Oulanka matkailu- ja luontoalueella, missä on eläviä kuusamolaisia kyliä ja luontaistaloutta. Kaivospiirit sijaitsevat tunnetulla GTK:n määrittelemällä uraanivyöhykkeellä, arvokkaan Kitkan-Koutajoen vesistön äärellä. Kitkajärvi- ja Kitkajoki ovat Natura-alueita, Pro Aqua- ja koskiensuojelulailla suojeltu vesistö, virraten Oulanka-Paanajärvi yhteiskansallispuistopariin. Kitkajoen Juomasuon avonainen uraanilouhos on uhka vesistö- ja luontoarvoille.

Muistutamme, että Kuusamon kunnan yleinen mielipide ja luonnonvarakyselyn tulokset (1000 henkeä) ovat selkeästi kaivoshanketta vastaan. Tästä kertovat myös historialliset yli 200 YVA muistutusta. Siten yleiskaavoituksessa ei voida kaavoittaa kaivostoimintaa Pohjois-Kuusamoon. Tukesin tulee huomioida kaivospiirikäsittelyissään Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle
- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittömästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: *"Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta."*

Otsikon alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä Dragon ollut huomannut myöskään kohdissa 1-8. Dragonin kehuva asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia joutuu epäilyksenalaiseksi, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyyttään arvioida noita toiminnan vaikutuksia eikä esitä keinoja haittojen rajoittamiseksi.

Toisaalta Dragonin esitettämä lause *"ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta"* kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

Kuusamon kuntalaisten ja Kitkajoen Virrankylien ihmisten elinympäristön puhtaus ja terveellisyys vaatii, että Kuusamon yleinen etu on, että Dragonin kaivospiirit puretaan. Juomasuon avonainen uraanilouhos saastuttaa radioaktiivisilla aineilla louhosvesiä ja ympäristöä. TUKESin on purettava kaivospiirit ja määrättävä Dragon peittämään, suojaamaan ja jälkihoitamaan (puhdistamaan ja maisemoimaan) louhosalue. Kaivosyhtiö tulee määrätä maksamaan korvauksia saastuneista maista ja vesistä alueen kyläläisille ja vesialueidenomistajille sekä paliskunnille.

Kaivospiirien ja valtauksien purkaminen sekä kaivostutkimuksien kieltäminen Kitka-Ruka-Oulanka alueella on myös muun Kuusamon elinkeinotoiminnan etu. Dragon Miningin uraanikulta-kaivospiirit ja kaivoshanke aiheuttavat imagohaittaa Kuusamon matkailun ja luonnontuotteiden imagolle sekä kiinteistöjen arvolle, sekä ovat Kuusamon kaupunkistragiassa yksimielisesti hyväksytyn Kuusamo, Pohjolan luonto- ja matkailupääkaupungin sekä Kuusamon ympäristöjulistuksen vastaisia.

Anne Murto (sit, vas) ja Pekka Virtanen (vihr.)

Anne Murto (P.S.)

Pekka Virtanen (P.S.)

Pekka Virtanen

Anne Murto

20 § Kuusamon yleiskaavan päivitys, 1. vaihekaava

Kaupunginhallitus 10.3.2014 § 59
Yhdyskuntatekniikan lautakunta 27.2.2014 § 23
(mm) Kuusamon kaupunginhallitus päätti 11.12.2012 § 283 Kuusamon yleiskaavan päivittämisestä ja luonnonvarojen käytön yhteensovittamissuunnitelman laatimisesta. Päivitystyön yksi keskeisimmistä tavoitteista on selvittää Rukan matkailukeskuksen, maa- ja metsätalouden, virkistyskäytön ja kaivostoiminnan keskinäistä suhdetta.

Helmikuussa 2014 valmistuneessa luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelmassa on toteutettu sidosryhmien laaja osallistuminen ohjausryhmätyöskentelyn kautta. Tavoitteena on ollut luonnonvaroja koskevien intressien kokoaminen ja yhteisten näkemysten muodostaminen ohjausryhmätyöskentelyn kautta. Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma toimii yleiskaavan päivittämisen perusselvityksenä luoden perustan päivitystyön tavoiteasetannalle. Luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelman vuorovaikutus toteutettiin sidosryhmille suunnattujen asiantuntijakyselyjen ja kommentointikierrosten muodossa. Kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden näkemyksiä on kerätty yleisökyselyn muodossa.

Yleiskaavassa kootaan yhteen ja osoitetaan kartalla Kuusamon keskeisimpien elinkeinojen maankäyttötarpeet nyt ja aina tavoitevuoteen saakka. Tämän johdosta on erityisen tärkeää, että yleiskaavan päivitysprosessi on vuorovaikutukseltaan mahdollisimman avoin ja tehokas. Yleiskaavan päivittämisen vuorovaikutus järjestetään mukaillen luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelman laatimista. Sidosryhmätyöskentelyä tiivistetään Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) johdolla hyödyntämällä HARAVA – menetelmää. SYKE järjestää sidosryhmien vuorovaikutuksen perustamalla HARAVA- menetelmää hyväksi käyttäen säännöllisen keskusteluyhteyden sidosryhmien kanssa. Maanomistaja- ja kansalaiskuulemisissa hyödynnetään kyselyitä. Päivitystyön ohjausryhmä tulee muodostaa niin, että eri elinkeinojen intresseihin liittyvä edunvalvonta ja kuuleminen hoidetaan varsinaisen vuorovaikutusprosessin kautta, edellä todetulla tavalla. Kaavaproessi pyritään viemään läpi tiukassa aikataulussa vuoden 2015 loppuun mennessä.

Edellä todetun vuorovaikutuksen lisäksi Maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellyn mukaisesti kuullaan maanomistajia, kuntalaisia, viranomaisia ja muita osallisia muun muassa kaavaluonnoksen ja – ehdotuksen nähtävillä olojen yhteydessä.

Viranomaisyhteistyössä kokeillaan nykyistä osallistavampaa viranomaisneuvottelua. VTT/Riitta Molarius laatii aiheesta väitöskirjaa. Uutta menetelmää sovelletaan Kuusamon yleiskaavan viranomaisneuvotteluihin.

Sidosryhmien yhteistyön tiivistämisellä korvataan perinteinen ohjausryhmätyöskentely. Kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan ohjaavaa otetta lisätään noin kerran kuussa pidettävillä esittely- ja keskustelutilaisuuksilla.

Liite nro 5 Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma ja yleiskaavan päivityksen OAS ovat liitteenä.

Ehdotus (mm) Yhdyskuntatekniikan lautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että

1. 11.12.2012 päätetylle Kuusamon yleiskaavan päivitystyölle asetetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) todetut tavoitteet. OAS on liitteenä. Tavoiteasetantaa tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusprosessin yhteydessä.
2. vuorovaikutussuunnitelman toteutuksella korvataan ohjausryhmätyöskentely. Lisäämällä sidosryhmien vuoropuhelua kaavoitusprosessin aikana, voidaan ohjausryhmätyöskentelyä paremmin varmistaa mahdollisimman laaja näkemys yleiskaavaohjaukselle.
3. nykyinen työryhmä vastaa käytännön työstä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa.
4. työryhmää laajennetaan kutsumalla siihen Naturpolis Oy:n toimitusjohtaja Jari Hentilä.

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallitus 10.3.2014

Liite nro 1 Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma ja yleiskaavan päivityksen OAS

Ehdotus (kj) Kaupunginhallitus päättää, että

1. 11.12.2012 päätetylle Kuusamon yleiskaavan päivitystyölle asetetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) todetut tavoitteet. OAS on liitteenä. Tavoiteasetantaa tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusprosessin yhteydessä.
2. vuorovaikutussuunnitelman toteutuksella korvataan ohjausryhmätyöskentely. Lisäämällä sidosryhmien vuoropuhelua kaavoitusprosessin aikana, voidaan ohjausryhmätyöskentelyä paremmin varmistaa mahdollisimman laaja näkemys yleiskaavaohjaukselle.
3. nykyinen työryhmä vastaa käytännön työstä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa.
4. työryhmää laajennetaan kutsumalla siihen Naturpolis Oy:n toimitusjohtaja Jari Hentilä.

Päätös Keskustelun kuluessa kaupunginjohtaja tarkensi pohjaehdotustaan seuraavaksi:

Kaupunginhallitus päättää, että

1. hallitus esittää laaditun luonnonvarasuunnitelman kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.
2. 11.12.2012 päätetylle Kuusamon yleiskaavan päivitystyölle asetetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) todetut tavoitteet. OAS on liitteenä. Tavoiteasetantaa tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusprosessin yhteydessä.

3. vuorovaikutussuunnitelman toteutuksella korvataan ohjausryhmätyöskentely. Lisäämällä sidosryhmien vuoropuhelua kaavoitusprosessin aikana, voidaan ohjausryhmätyöskentelyä paremmin varmistaa mahdollisimman laaja näkemys yleiskaavaohjaukselle.
4. nykyinen työryhmä vastaa käytännön työstä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa. Kaupunginhallitukselle ja yhdyskuntatekniikan lautakunnalle järjestetään yhteisiä tilaisuuksia tarvittava määrä.
5. työryhmää laajennetaan kutsumalla siihen Naturpolis Oy:n toimitusjohtaja Jari Hentilä.
6. kohdat 2-5 saatetaan kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Keskustelun jatkuessa Mika Määttä esitti, että työryhmään lisätään Heikki Kallunki, Liisa Siikaluoma, yrittäjien pj Matti Pohjola, MTK:n edustaja sekä Ruka-Kuusamo matkailuyhdistyksestä Ville Aho. Lisäksi muilta poliittisilta puolueilta mies ja nainen hallituksesta.

Lisäksi Määttä esitti, että liitemateriaalissa oleva porotalouden kartta on väärä ja se tulee myöhemmin korvata tulossa olevalla päivitetyllä versiolla.

Jyrki Saarela kannatti Mika Määtän tekemää ehdotusta.

Martti Turunen esitti Mika Flöjtin ja Vuokko Käsmän kannattamana, että työryhmään nimetään kaikkien hallituspöydän ääressä olevien puolueiden edustajat ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Koska oli tehty kaksi kannatettu tarkennetusta pohjaehdotuksesta poikkeavaa esitystä, puheenjohtaja määräsi suoritettavaksi kädennosto äänestyksen. Menettelytavasta puheenjohtaja esitti seuraavaa; aluksi äänestetään Mika Määtän ja Martti Turusen esitysten kesken, jonka jälkeen äänestyksen voittanut esitys vastaan kaupunginjohtajan tarkennettu pohjaehdotus. Menettelytapa hyväksyttiin.

Suoritettussa ensimmäisessä äänestyksessä Mika Määtän tekemä esitys sai 7 ääntä (Liisa Siikaluoma, Heikki Kallunki, Elina Kemppainen, Mika Määttä, Tiina Tiermas, Jyrki Saarela ja Tuomo Hänninen) ja Martti Turusen esitys sai 5 ääntä (Leena Mustonen, Martti Turunen, Joukamo Kortesalmi, Vuokko Käsmä ja Mika Flöjt). Puheenjohtaja totesi Mika Määtän esityksen voittaneen äänin 7-5.

Seuraavaksi äänestettiin kaupunginjohtajan tekemän tarkennetun pohjaehdotuksen ja Mika Määtän tekemän esityksen kesken. Äänestyksessä tarkennettu pohjaehdotus ei saanut ääniä ja Mika Määtän esitys sai 11 ääntä (Liisa Siikaluoma, Heikki Kallunki, Elina Kemppainen, Mika Määttä, Tiina Tiermas, Jyrki Saarela, Mika Flöjt, Vuokko Käsmä, Martti Turunen, Leena Mustonen ja Tuomo Hänninen), lisäksi yksi (Joukamo Kortesalmi) äänesti tyhjää. Puheenjohtaja totesi Mika Määtän esityksen voittaneen äänin 0-11, yksi tyhjä ääni.

Äänestyksen jälkeen työryhmään nimettiin vielä seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

- Vuokko Käsmä, varalle Mika Flöjt
- Martti Turunen, varalle Leena Mustonen
- Liisa Siikaluoman varalle Elina Kemppainen
- Heikki Kallungin varalle Jyrki Saarela.

Lisäksi Mika Flöjt esitti Vuokko Käsmän kannattamana, että OAS:n yleiskaavoituksen tavoitteita on tarkistettava:

"Kaivostoiminta ei ole Kuusamolle tärkeä, kuten luonnonvarakysely ja ohjausryhmän lausunto toteaa."

- lausunnot pyydettävä Kitkan viisailta, Kuusamon ystäviltä ja kalastusseuroilta
- kaivostoiminnan merkitys vähäinen.

Koska oli tehty kannatettu muutosesitys tarkennetun pohjaehdotuksen kohtaan 2 koskien OAS:n tavoitteita, määräsi puheenjohtaja suoritettavaksi asiasta kädennostoäänestyksen. Suoritettussa äänestyksessä 7 äänesti OAS:n alkuperäisten tavoitteiden puolesta (Liisa Siikaluoma, Heikki Kallunki, Elina Kemppainen, Mika Määttä, Tiina Tiermas, Jyrki Saarela ja Tuomo Hänninen) ja Mika Flöjtin muutosesitys sai 5 ääntä (Mika Flöjt, Vuokko Käsmä, Joukamo Kortesalmi, Martti Turunen ja Leena Mustonen). Puheenjohtaja totesi OAS:n tavoitteiden säilyvän tarkennetun pohjaesityksen muodossa äänin 7-5.

Merkittiin pöytäkirjaan, että

1. kehitysjohtaja Kimmo Vähäyylkkä Sweco Ympäristö Oy:stä esitteli asiaa kokouksen alussa klo 16.05 – 16.30.

Kaupunginvaltuusto 31.3.2014

Kaupunginhallitus on päättänyt esittää laaditun luonnonvarasuunnitelman kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi ja saattaa päätöksen muilta osin valtuustolle tiedoksi.

Liite nro 2

Laadittu luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma liitteineen

Päätös

Keskustelun kuluessa Joukamo Kortesalmi esitti, että luonnonvarasuunnitelma palautetaan kaupunginhallituksen käsittelyyn, Hannu Ervasti kannatti Kortesalmen esitystä. Useat valtuutetut esittivät asian käsittelyn jatkamista.

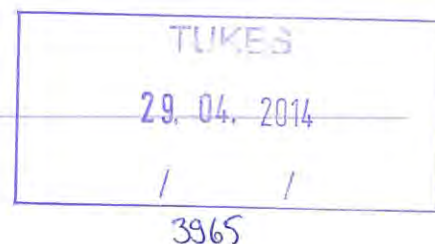
Koska oli tehty kaksi poikkeavaa esitystä asian käsittelystä, määräsi puheenjohtaja suoritettavaksi äänestyksen, jossa asian käsittelyn jatkaminen on JAA ja asian palauttaminen kaupunginhallituksen käsittelyyn on EI. Äänestystapa hyväksyttiin. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 35 JAA-ääntä ja 8 EI-ääntä (liite 1).

Puheenjohtaja totesi, että äänestyksen tuloksen 35 – 8 mukaan valtuusto jatkaa asian käsittelyä.

Valtuusto hyväksyi yksimielisesti laaditun luonnonvarasuunnitelman ja merkitsi kaupunginhallituksen päätöksen muilta osin tietoonsa saatetuksi.

Marttala Elina

Lähetäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 30. huhtikuuta 2014 9:58
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnot
Liitteet: Lausunto Dragon Mining Oy Juomasuo (KaivNro 3965).pdf; Lausunto Dragon Mining Oy Meurastuksenaho (KaivNro 4909).pdf; Lausunto Dragon Mining Oy Sivakkaharju (KaivNro 4013).pdf; Lausunto Mustavaaran Kaivos Oy Mustavaara (KaivNro K8178).pdf

Lähetäjä: Alaperä Anna-Mari [<mailto:anna-mari.alapera@ely-keskus.fi>]
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 16:46
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnot

Hei,

Ohessa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta pyydetty lausunnot koskien seuraavia kuulemisasiakirjoja:

- KaivNro 3965
- KaivNro 4909
- KaivNro 4013
- KaivNro K8178

Paperiversiot lausunnoista lähetetään myöhemmin postitse.

Terveisin

Anna-Mari Alaperä

Asiantuntija
Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristönsuojeluyksikkö
Veteraanikatu 1
PL 86, 90101 Oulu
+358 295 038 013
anna-mari.alapera@ely-keskus.fi
www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

29.4.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 ROVANIEMI

Viite Lausuntopyyntönnö 28.3.2014 (KaivNro 3965)

Lausunto Dragon Mining Oy:n kuulemisasiakirjasta KaivNro 3965

Kaivosviranomaisena toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausuntoa Dragon Mining Oy:n Juomasuo-kaivospiiriä (KaivNro 3965) koskevasta kuulemisasiakirjasta. Asia koskee kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määräämistä. Lausunto on pyydetty jättämään 28.4.2014 mennessä. ELY-keskus on saanut lausunnon jättämiseen lisäaikaa 30.4.2014 asti.

Lausuntonaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus esittää seuraavaa:

Dragon Mining oy:n Juomasuo-kaivospiirin alueelta on tiedossa kolme uhanalaisen kasvilajin esiintymispaikkaa. Näistä kaksi on suopunakämmekän esiintymispaikkoja. Kyseessä on uhanalainen laji, joka on arvioitu IUCN-uhanalaisuusluokituksessa vaarantuneeksi. Lisäksi alueella on ruosteheinän esiintymispaikka. Tämä laji on rauhoitettu ja uhanalaisuusluokitukseltaan erittäin uhanalainen. Lajien tarkemmat esiintymispaikat voi tarvittaessa kysyä ELY-keskuksesta (tietopyyntö kirjaamoon). Alueelta tiedossa olevat uhanalaisten lajien tiedot ovat peräisin Ramboll Finland Oy:n laatimasta Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (v. 2013). Kaivospiirin ulkopuolelta, noin 500–800 metrin etäisyydeltä alueen rajoista, on tiedossa muutamia uhanalaisten lajien esiintymispaikkoja.

Kaivospiirin lähialueella ei ole luonnonsuojelualueita. Lähin natura-alue on Harjasuo – Laurinkorpi (FI1101622) noin 2 km etäisyydellä kaivospiirin itäpuolella. Kaivospiirillä tai sen lähialueella ei ole pohjavesialueita.

Ympäristösuojelu-
yksikönpäällikkö

Asiantuntija

Juhani Kaakinen

Anna-Mari Alaperä

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:58
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Alakitkan ja Oivangin paliskuntien lausunto (Kaiv.Nro:t 3965 ja 4909)
Liitteet: Tukes KaivNrot 3965 ja 4909 Lausunto Alakitka ja Oivanki.docx

Lähettäjä: Sanna Hast [<mailto:sanna.hast@paliskunnat.fi>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 14:56
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Kopio: ap.kilpivaara@gmail.com; olavi.aikkila@pp1.inet.fi
Aihe: Alakitkan ja Oivangin paliskuntien lausunto (Kaiv.Nro:t 3965 ja 4909)

Hei,

välitän Alakitkan ja Oivangin paliskuntien lausunnon (liitteenä) heidän pyynnöstään. Lausunto koskee kaivospiireille (KaivNro:t 3965 ja 4909) yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavia määräyksiä.

Ystävällisin terveisin,

Sanna Hast

Porotalousneuvoja (vs. 1.5.14-31.3.15)

Paliskuntain yhdistys

Koskikatu 33 A

96100 Rovaniemi

p. +358 40 124 7422

sanna.hast@paliskunnat.fi

www.paliskunnat.fi

www.facebook.com/Paliskuntainyhdistys

Alakitkan paliskunta
Poroisäntä Ari Pekka Kilpivaara
Virtasalmentie 2 C
93999 Kuusamo

LAUSUNTO
28.4.2014

Oivangin paliskunta
Poroisäntä Olavi Aikkila
Kärpänkyläntie 162 C
93999 Kuusamo

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntöne koskien KaivNro:ita 3965 ja 4909

KUUSAMON JUOMASUON JA MEURASTUKSENAHON KAIVOSPIIRIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEEN LIITTYVÄT MÄÄRÄYKSET

Dragon Mining Oy suunnittelee kultakaivoksen perustamista Kuusamoon. Kullan lisäksi alueella tavataan muita metalleja, kuten kobolttia ja uraania. Kuusamon kultakaivoshankkeen YVA-selostuksessa on tutkittu kaivostoiminnan aloittamista Juomasuon, Hangaslammen, Pohjasvaaran sekä Meurastuksenahon ja Sivakkaharjun louhosalueilla. Kaivoksen rikastamolle on esitetty kolme vaihtoehtoa eri puolille Kuusamoa: Juomasuolla, Salmijärvellä ja Kuusamon jäteaseman alueella.

Kuusamon kultakaivoksen kaivostoimintasuunnitelmat sijoittuvat neljän paliskunnan alueelle. Alakitkan ja Oivangin paliskuntia koskevat malmin louhinta sekä Juomasuon rikastamovaihtoehto VE 1 (YVA-selostus). Alakitkan paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 1 600 ja poronomistajia oli 42 poronhoitovuonna 2012–2013. Oivangissa eloporojen enimmäismäärä on 2 400 ja poronomistajia on 59.

Kaivos sijoittuu keskeisille Alakitkan ja Oivangin poronhoidon toiminta-alueille. Poronhoidon edellytyksiä ei ole turvattu kaivoksen suunnittelun yhteydessä. Edellytysten turvaaminen vaatisi parempaa yhteistyötä ja neuvotteluita paliskuntien kanssa.

Poronhoitolaki ja poronhoidon alueiden käyttöä turvaava lainsäädäntö

Poronhoitolaki (PHL, 848/1990) on erityislaki, joka tulee aina ottaa huomioon poronhoito-alueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon asemaa ja säättää poronhoidolle pysyvästi vapaan laidunnusoikeuden maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta (PHL 3 §). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös valtion viranomaisen neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä. Hyvä neuvottelukäytäntö ei tarkoita pelkkää kuulemista vaan neuvotteluita, joissa on todellinen vaikutusmahdollisuus. Neuvotteluita tulee jatkaa niin

kauan että asiat saadaan sovittua. **Kuusamon kultakaivoshankkeesta ei ole neuvoteltu paliskuntien kanssa.**

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.” Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan poronhoitoaluetta koskevilla suunnittelumääräyksissä määrätään: ”Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.”

Kaivosluvassa on kaivoslain (KaivosL 621/2011) 52.3 §:n mukaisesti annettava määräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Hallituksen esityksessä (HE 273/2009) täsmennetään pykälän 52.3 tulkintaa yksityisen edun kohdalta seuraavasti: ”Yksityinen etu voi olla esimerkiksi taloudellinen taikka alueiden käyttöön, asuinympäristön viihtyisyyteen tai yksilön terveyteen liittyvä intressi.” Hallituksen esityksessä todetaan myös, että ”Lupaharkinnassa olisi mahdollista tilanteen kokonaisarvioinnin perusteella ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset olosuhteet ja intressit sekä lupamääräyksiin varmistaa yksittäistapauksessa olosuhteisiin nähden saavutettavan oikeudenmukaisen ratkaisun.” **Paliskunnille on toistaiseksi jäänyt epäselväksi, miten poronhoidon alueidenkäytölliset oikeudet Kuusamon kultakaivoshankkeen kohdalla käytännössä tultaisiin turvaamaan.** Lisäksi 52.3 § velvoittaa asettamaan lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiselle määräajan.

Kaivostoiminnan vaikutukset poronhoitoon

Poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista on tehty oma raportti YVA-selvityksen yhteydessä. YVA-selostus on kuitenkin puutteellinen. Poronhoidon nykytilaa ei ole riittävästi selvitetty: laidunalueita, porojen laidunkiertoa ja poronhoidon rakenteita ei ole riittävästi kuvattu sanallisesti eikä kartoin. Kaiken kaikkiaan YVA-selostus vähättelee vaikutusten merkittävyyttä poronhoidolle. Vaikutukset porojen laidunkiertoon ja laidunten menetykset, onnettomuuksien lisääntyminen, vaikutukset porojen ravintokasveihin (pöly) ja juomaveteen sekä kulttuuriset vaikutukset on puutteellisesti esitetty. Louhinnan vaikutuksia mm. porojen ravintokasveihin ja juomaveteen sekä onnettomuuksien lisääntymiseen ei ole huomioitu. Puhtaassa luonnossa tuotettuihin porotuotteisiin kohdistuvaa uraanin aiheuttamaa imagohaittaa ei tunnisteta, kuten ei myöskään porojen laidunnuksen siirtymisestä petoalueille johtuvaa merkittävää taloudellista haittaa (vasahävikki).

Hankkeella tulisi kaiken kaikkiaan olemaan merkittäviä haitallisia vaikutuksia porojen laidunnukseen, laidunten käytettävyyteen sekä alueen poronhoitoon. Kaivos aiheuttaisi paliskunnille ainakin seuraavia vaikutuksia: 1) vaikutus porolaitumiin suoraan ja epäsuorasti 2) vaikutus porojen laiduntamiseen, 3) vaikutus poronhoitotoimintaan 4) vaikutus porotalouden kannattavuuteen, 5) vaikutus poronhoitokulttuuriin, 6) vaikutus turvallisuuteen (onnettomuudet liikenteessä ja kaivosalueella, niin porot kuin poronhoitajat). Lisäksi voi aiheutua ennalta arvaamattomia vaikutuksia.

Kaivostoiminta sijoittuisi paliskuntien länsipuolen laiturille, joiden merkitys on jo nykyisellään korostunut, koska itäisillä alueilla peto-ongelmat ovat mittavat. Porot vasovat alueilla. Juomasuon läheisyydessä on vasanmerkintäaita. Louhosalueiden läheisyydessä on muitakin poronhoidon keskeisiä toiminta-alueita, joiden käyttöä kaivos tulisi vaikeuttamaan tai jopa estämään. Myös lähialueiden käyttäminen jatkossa olisi epävarmaa estevaikutusten ja kaivostoiminnan aiheuttaman häiriön vuoksi. Porojen käsittelyssä käytetään hyväksi niiden luontaista laidunkiertoa: porot käsitellään siellä, mihin ne kerääntyvät tai mitä kautta ne

kulkevat. Mikäli porot eivät enää ole alueella tai niiden kuljettaminen aitoihin ei onnistu, aitapaikat joudutaan suunnittelemaan uudestaan.

Suorien laidunvaikutusten lisäksi aiheutuisi vaikutuksia muualle paliskuntiin. RKTL:n porontutkimuksen mallinnusten mukaan paliskunnissa, joissa on enemmän infrastruktuuria ja ihmistoimintaa, on myös huonompikuntoiset jäkäliköt. Laitumien pirstoutuessa yhä pienemmiksi osiksi siirtyy laidunnuspaine porojen laidunkierron muutosten myötä jäljelle jääville yhtenäisille, rauhallisille laidunalueille, jolloin nämä kuluvat normaalia enemmän. RKTL:n ja Metlan tutkimusten mukaan muu maankäyttö vaikuttaa poroelinkeinoon kannattavuuteen kiristyneen ravintotilanteen (vaikuttaa suoraan teuraspainoihin, vasatuottoon ja muihin poronhoidon kannattavuustekijöihin) ja lisääntyvien ruokintakustannusten myötä. Muun maankäytön ja peto-ongelman vuoksi paliskunnat joutuvat jo nyt lisäruokkimaan poroja kotitarhoissa keskitalvella.

Kaivostoiminnan, jätekasojen sekä maantiekuljetusten aiheuttama pöly voi vaikuttaa porojen ravintokasveihin. Mikäli pöly sisältää raskasmetalleja (esim. uraania), se voi vaikuttaa haitallisesti jäkälien kasvuun niin, että ne lopulta kuolevat. Pöly myös muuttaa lumiolosuhteita ympäröivillä alueilla ja vaikeuttaa poronhoitotöitä. Pölyn pehmittämässä lumessa on vaikea ajaa. Pöly laskeutuu pelloille ja voi sitä kautta vaikuttaa pelloilla viljeltävän poron rehun laatuun. Viiden kilometrin säteellä pohjoisen ja eteläisen alueen louhoksilta on kummallakin alueella yli 100 ha peltoa, joissa tuotetaan poronrehua talvella ruokinnan piirissä oleville siitosporoille. Pölyn mahdollisesti sisältämä uraani voi kertyä porojen ravintokasveihin ja näkyä poronlihan säteilypitoisuuksien kohoamisena. Poronliha – puhtaana luonnontuotteena – ei kestä tämänkaltaisia löydöksiä ja haitalliset imagovaikutukset voivat ulottua laajemminkin poronlihan menekkiin.

Kaivostoiminta tulee vaikuttamaan vesistöjen virtaamiin ja vedenlaatuun. Alueen paliskunnat ovat huolissaan porojen juomavesien laadusta. Esimerkiksi Juomasuon alueen porot juovat Välijoesta etenkin kuivina kesinä. Rikastusprosessissa käytettävä syanidi on suuri riski ympäristölle ja puhtaalle luonnolle ja sitä kautta poroille ja poronhoitajille.

Kaivoksen aitaaminen Juomasuolla ohjaisi porot Sallantielle ja 5-tielle. Mikäli rikastus tulee muualle kuin Juomasuolle, niin malmin ja kaivoksen tarvitsemien kemikaalien ja tarvikkeiden kuljetukset tulevat lisääntymään arviolta kuudella rekalla tunnissa. Kuljetukset tulevat todennäköisesti aiheuttamaan merkittävän määrän porovahinkoja maantiellä. Etenkin raskaan liikenteen lisääntyminen on merkittävä kolarimäärien lisääjä. Maantieliikenteen vahingot korvataan liikennevakuutuskeskuksen kautta, mutta korvaus ei kata siitoseläinten tuoton menetystä (menee 3 vuotta ennen kuin tilalle jätetty vasa tuottaa vassoja). Porokarjan nuorentuminen vaikuttaa elinkeinoon. Nuoret porot eivät tuota samalla tavalla kuin parhaassa iässä olevat. Porotuhot yleensä myös kohdistuvat tiettyjen poronomistajien talouksiin, mikä lisää niiden merkittävyyttä.

Vahinkoja tulee tapahtumaan myös kaivosalueella, sillä etenkin hirvasporot tyypillisesti hakeutuvat kesällä räkkäaikaan avoimille, tuulisille paikoille räkkäsuojaan. Hirvaita on jäänyt kiinni ja hukkunut ainakin Pahtavaaran kaivoksella vetisiin rikastushiekka-altaisiin.

Edellä luetellut kaivostoiminnan vaikutukset yhdessä aiheuttavat vaikutuksia alueen poronhoitokulttuuriin. Kuusamon alueella on ollut poronhoitoa jo 1500-luvulla. Kitkan ja Maaselän lapinkylät harjoittivat alueella metsäsaamelaista kulttuuria ennen Venäjän vallan aikaa. Pohjois-Kuusamon alueen poronhoitajat ovat lapinkylien asukkaiden jälkeläisiä, joilla on edelleen voimassa oleva ikimuistoinen nautintaoikeus

porolaitumiinsa. Poronhoito-oikeus määrittellään poronhoitolaissa pysyväksi oikeudeksi. Nyt suunnitellun kaivoksen ja mahdollisten tulevien satelliittikaivosten vaikutukset voivat yhdessä olla niin laajat, että ne voivat merkittävästi haitata, ja elinkeinon hiipueessa jopa kokonaan tuhota alueen vuosisatoja vanhan poronhoitokulttuurin.

Yksilöidyt vaatimukset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi

Kuusamon kultakaivos tulisi aiheuttamaan merkittäviä haittoja Alakitkan ja Oivangin paliskunnille. Neuvottelut ja suunnittelu kaivosyhtiön kanssa näiden estämiseksi ja vähentämiseksi eivät ole olleet riittäviä. Esitämme seuraavia yksilöityjä vaatimuksia:

1) Kaivosviranomaisen tulee ennen määräysten antamista järjestää neuvottelut asianosaisten paliskuntien kanssa

Kaivostoiminta on poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavaa toimintaa. Annettavilla määräyksillä voidaan vähentää kaivostoiminnan aiheuttamia haittoja paliskunnille. Olisi hyvä neuvotella asianomaisten paliskuntien edustajien kanssa ennen yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien määräysten antamista.

2) Kaivosalueen aitaaminen

Alueen turvallisuuden takaamiseksi kaivosyhtiö tulee velvoittaa aitaamaan koko kaivospiirialue aidalla. Aitaa tulee huoltaa säännöllisesti.

3) Kaivoksesta aiheutuvien haittojen kompensoiminen – sopimus

Kaivostoiminta aiheuttaisi paliskunnille laidunmenetyksiä, lisätöitä ja haittoja, jotka ulottuvat laajemmalle kuin pelkän kaivospiirin alueelle. Näitä on lueteltu edellä. Sopimus porotaloushaittojen korvaamisesta kaivoksen toiminnan aikana tulee laatia mitä pikimmin. **Kaivosyhtiö tulee määrätä solmimaan sopimus paliskuntien kanssa toiminnan aiheuttamien kaikkien haittojen minimoimisesta ja kompensoimisesta. Sopimus tulee tehdä koko kaivoksen toiminta-ajalle.**

4) Kaivoslupaan liittyvät määräykset tulee tarkastaa tietyin väliajoin

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia tulisi seurata systemaattisesti. **Kaivosyhtiö tulee määrätä järjestämään seuranta.** Seuranta varten voi perustaa esimerkiksi vuosittain ja tarpeen mukaan useamminkin kokoontuvan yhteistyöryhmän, joka koostuu porotalouden ja kaivosyhtiön edustajista. Seurannasta voi myös teettää erillisen raportin ulkopuolisen arvioijan toimesta. Jotkut kaivosyhtiöt ovat hankkineet paliskunnille porojen GPS-pantoja seuranta varten. Poroihin ja poronhoitoon kohdistuvan seurannan lisäksi voisi seurantaohjelmassa tutkia myös muita ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia poronhoidon näkökulmasta. Näitä ovat esimerkiksi pölyn ja jätevesien vaikutukset poron ravintokasveihin ja juomaveteen (raskasmetallit ym. haitalliset aineet). **Seurannan pelisääntöjen sopiminen olisi hyvä sisällyttää kaivosyhtiön ja paliskunnan väliseen sopimukseen. Seurannassa ilmenevät vaikutukset tulee pyrkiä lieventämään ja kompensoida.**

Lupamääräykset tulee tarkistaa seuraavan kerran ennen kaivoksen rakentamisen aloittamista.

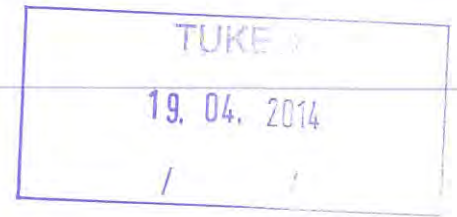
Tuolloin on enemmän tietoa kaivoksen rakenteiden sijoittelusta ja toiminnasta, sekä sen vaikutuksista poronhoidolle.

Ari Pekka Kilpivaara
poroisäntä

Olavi Aikkila
poroisäntä

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 22. huhtikuuta 2014 10:25
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: MUISTUTUS
Liitteet: MUISTUTUS LIITTEINEEN.pdf

Lähettäjä: Reijo Luojumäki [<mailto:reijo.luojumaki@rei-lu.fi>]
Lähetetty: 19. huhtikuuta 2014 11:13
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Kopio: jorma.salmenkivi@kolumbus.fi; sirpa.luojumaki@rei-lu.fi
Aihe: MUISTUTUS

Viite KaivNro 3965

Oheisena muistutus liitteineen pdf-tiedostona.

Yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen toimittaessa Dragon Mining Oy:n nykyisin hallitsemalla Juomasuon kaivospiirin (n. 54 ha) käyttöalueella

Lähettäjänä:
Kiinteistö Oy Kitkanmutka
Lahdenkatu 18 C 33
15140 Lahti

19.04.2014
Reijo Luojumäki
Rei-Lu Oy
Lahdenkatu 18 C 33
15140 Lahti
puh. 040 535 1211
email reijo.luojumaki@rei-lu.fi

MUISTUTUS

Viite: KaivNro 3965 Kuusamossa

Asia: Yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen toimittaessa
Dragon Mining Oy:n nykyisin hallitsemalla Juomasuon
kaivospiirin (n. 54 ha) käyttöalueella

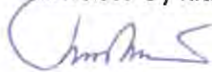
Allekirjoittaneet omistavat liitteistä selviävät kiinteistöt Kuusamon kaupungin Käylän kylässä Kitkajoen varrella alle kolme kilometriä pohjoiseen esillä olevasta Juomasuon kaivospiiristä. Kuulumme asukkaisiin, joiden terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen aiottu kaivostoiminta tulisi vaikuttamaan erittäin kielteisesti.

Uusi kaivoslaki edellyttää lupaviranomaiselta kaivospiireissä yleistä kuulemista mahdollisten haittavaikutusten selvittämiseksi ja vahinkojen välttämiseksi. Tähän perustuen esitämme kuulemisasiakirjaan muistutuksena seuraavaa:

1. Kaivospiiri sijaitsee pitkään tutkitulla laajalla ja runsaalla mineraaliesiintymien vyöhykkeellä, jossa lasketut uraanipitoisuudet ovat vastaaviin kohteisiin verrattuna huomattavat. Koska kuulemisasiakirja liitteineen ei tältä osin sisällä mitään tietoa varsin vakavista riskeistä, on mahdollisten kohderyhmien oikeusturvan kannalta välttämätöntä, että lupaviranomainen vaatii kaivospiirin haltijalta asiassa ajantasaista tutkimustietoa ja liittää sen kuulemiseen.
2. Myöskään mahdollisesti alkavan teollisen prosessin muut haittavaikutukset tulee vaatia selvitettäväksi. Mm kaivoslaki (621/2011), Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012), Luonnonsuojelulaki (1096/1996), Ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja laki ((468/1994) sekä asetus (713/2006) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä edellyttävät, että aiotun toiminnan vaikutukset niin ihmisiin kuin kaikkeen ympäristöönkin on ennalta arvioitava. Meille Juomasuon kaivospiirin vaikutusalueeseen kuuluvilla on oikeus tietää miten tullaan ennakoimaan - uraanin käsittelyn lisäksi – esimerkiksi syanidointiin liittyvä turvallisuus, koko alueen vesitaseen hallinta, pöly- ja meluhaittojen torjunta jne. Ennen näiden arvioiden selvittämistä ei kaivosluvan myöntävän viranomaisen ole perusteltua määrätä kaivoslain nyt edellyttämiä turvallisuuslupia ja vakuussummia.
3. Juomasuon kaivospiiriä koskevat aikaisemmat kaivospiirimääräykset tai kaivoskirjassa annetut lupamääräykset, ympäristölupamääräykset sekä ympäristövakuuden perusteet ovat vanhentuneita, eivätkä vastaa nykylainsäädännön vaatimuksia. Tästä syystä lupaviranomaisen tulisi käsitellä kaivospiiriä koskevia perustietoja soveltaen niitä nykyisiin olosuhteisiin ja ennakoitavissa oleviin vakaviin haittoihin. Jos ko. kaivostoiminta joskus käynnistyy näin upealla ja herkällä luontoalueella Oulangan kansallispuiston tuntumassa, ei lupa- ja valvontaviranomaisten jälkikäteisillä kannanotoilla ole enää merkitystä.
4. Ennen tarpeellisten määräysten antamista asia on palautettava käsiteltäväksi uudelleen.

Käylässä 19.4.2014

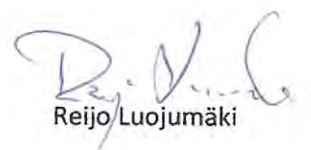
Kiinteistö Oy Kitkanmutka

Sirpa Luojumäki

Jorma Salmenkivi

Reijo Luojumäki

Liitteet: kaupparekisteriote
kiinteistörekisteriotteita
kartta

REKISTERIOTTEEN TIEDOT

Toiminimi: Kiinteistö Oy Kitkanmutka
Y-tunnus: 0651357-9
Yritys rekisteröity: 12.11.1986
Yritysmuoto: Osakeyhtiö
Kotipaikka: Kuusamo
Otteen sisältö: 06.03.2014 09:58:04 rekisterissä olleet tiedot.

Yhteystiedot:
Postiosoite: c/o Sirpa Luojumäki Lahdenkatu 18 C 33 15140 LAHTI
Puhelin: 040 535 1211
Sähköposti: sirpa.luojumaki@psuun.fi

Rekisterimerkinnät:

TOIMINIMI (Rekisteröity 12.11.1986)
Kiinteistö Oy Kitkanmutka.

TOIMIALA (Rekisteröity 12.11.1986)
Omistaa ja hallita Kuusamon kunnan Kallungin kylässä sijaitsevaa Järvenranta -nimistä tilaa RN:o 21:17 sekä n. 2,25 hehtaarin suuruista määräalaa Rintelä -nimisestä tilasta RN:o 20:2 sekä Kuusamon kunnan Virrankylän kylässä sijaitsevaa Joenranta -nimistä tilaa RN:o 45:29 sekä mainitulle alueelle rakennettavia rakennuksia.

KOTIPAikka (Rekisteröity 12.11.1986)
Kuusamo.

YHTIÖJÄRJESTYKSEN MUUTOS (Rekisteröity 03.08.1988)
Yhtiökokouksen 17.6.1987 tekemällä päätöksellä on yhtiöjärjestyksestä muutettu.

OSAKEPÄÄOMA (Rekisteröity 01.09.2006)
Osakepääoma 95.917,57 euroa, täysin maksettu.
Osakkeet 57.030 kpl.
Osakkeen nimellisarvo 1,6818792 euroa.
Nimellisarvo ei ole tarkka arvo.

HALLITUS (Rekisteröity 08.04.2005)

Puheenjohtaja:

18.07.1953 Luojumäki Reijo Johannes

Varsinaiset jäsenet:

04.10.1938 Salmenkivi Jorma Juhani

11.10.1945 Österlund Kari Johan Ferdinand

MUU JOHTO (Rekisteröity 08.04.2005)

Toimitusjohtaja:

29.08.1962 Koskinen Sirpa Hannele

TILINTARKASTAJAT (Rekisteröity 08.04.2005)

Tilintarkastaja:

06.09.1946 Mikkola Hannu Tapio

Varatilintarkastaja:

29.11.1948 Siitonen Aimo Juhana

LAKIMÄÄRÄINEN EDUSTAMINEN (Rekisteröity 13.05.1996)

Toiminimen kirjoittaa osakeyhtiölain nojalla hallitus.

TOIMINIMEN KIRJOITTAMINEN (Rekisteröity 12.11.1986)

Toiminimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja

ja toimitusjohtaja kumpikin yksin tai kaksi hallituksen

jäsentä yhdessä.

TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT (Rekisteröity 03.01.2014)

Tilinpäätös ajalta 01.01.2012 - 31.12.2012.

VOIMASSAOLEVAT HENKILÖTIEDOT

18.07.1953 Luojumäki Reijo Johannes, Suomen kansalainen, Lahti

29.08.1962 Luojumäki Sirpa Hannele, Suomen kansalainen, Lahti

06.09.1946 Mikkola Hannu Tapio, Suomen kansalainen, Lahti

04.10.1938 Salmenkivi Jorma Juhani, Suomen kansalainen, Helsinki

29.11.1948 Siitonen Aimo Juhana, Suomen kansalainen, Pori

11.10.1945 Österlund Kari Johan Ferdinand, Suomen kansalainen, Helsinki

TOIMINIMIHISTORIA

Kiinteistö Oy Kitkanmutka 12.11.1986 -

Tietolähde: Patentti- ja rekisterihallitus

Perustiedot

Kiinteistötunnus:	305-405-20-5	Rekisteröintipvm:	27.8.1987
Nimi:	KITKANMUTKA		
Rekisteriyksikkölaji:	Tila	Kokonaispinta-ala:	2,555 ha
Kunta:	Kuusamo (305)	Maapinta-ala:	2,555 ha
Rekisterikylä:	KALLUNKI (405)		
Arkistoviite:	145-5	Palstojen lukumäärä:	1

Muodostumistiedot

Kiinteistötoimitus tai viranomaispäätös: Lohkominen Rekisteröintipvm: 27.8.1987	
Rekisteriyksiköt ja määräalat, joista tämä rekisteriyksikkö on muodostunut:	
Rekisteriyksiköstä: 305-405-20-2 RINTELÄ	Maapinta-ala (ha) 2,5550
Muodostumishetken pinta-ala yhteensä (ha):	2,5550

Erottamattomat määräalat ja erillisinä luovutetut yhteisalueosuudet

Kaavat ja rakennuskiellot

1) Yleiskaava (305-2422007) Hyväksymis-/vahvistamispvm: 6.11.2008	Voimaantulopvm: 8.1.2009	Kaavan arkistotunnus: MMLm/16338/423/2010
--	--------------------------	--

Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

1) Aikaisemmin perustetut rasitteet koskevat tätä rekisteriyksikköä

Osuudet yhteisiin alueisiin ja erityisiin etuuksiin

Kiinteistöllä on osuuksia:	
1) Yhteinen vesialue 305-405-876-4 YHTEINEN VESIALUE	Osuuden suuruus: 0,000600 /
2) Yhteinen vesialue 305-876-1-0 KUUSAMON KUNNAN KAIKKIEN KYLIE	Osuuden suuruus: 0,000600 / 103,604700
Kiinteistöllä ei ole osuuksia:	
1) Muut yhteiset alueet	Ei osuutta

Kiinteistötoimitukset ja viranomaispäätökset

Muita tietoja

Tulostettu kiinteistötietojärjestelmästä 14.3.2013.

Kiinteistörekisterin tiedoissa voi olla puutteita ja epätarkkuuksia.
 Rekisteritiedoista katso tarkemmin www.maanmittauslaitos.fi/rekisteritiedot.

Perustiedot

Kiinteistötunnus:	305-422-45-38	Rekisteröintipvm:	2.5.1991
Nimi:	JOENRANTA		
Rekisteriyksikkölaji:	Tila	Kokonaispinta-ala:	2,932 ha
Kunta:	Kuusamo (305)	Maapinta-ala:	2,932 ha
Rekisterikylä:	VIRRANKYLÄ (422)		
Arkistoviite:	459-29	Palstojen lukumäärä:	1

Muodostumistiedot

Kiinteistötoimitus tai viranomaispäätös:	
Lohkominen	Rekisteröintipvm: 2.5.1991
Rekisteriyksiköt ja määräalat, joista tämä rekisteriyksikkö on muodostunut:	
Rekisteriyksiköstä:	Maapinta-ala (ha)
305-422-45-29 JOENRANTA	2,9320
Muodostumishetken pinta-ala yhteensä (ha):	2,9320

Erottamattomat määräalat ja erillisinä luovutetut yhteisalueosuudet
Kaavat ja rakennuskiellot

1) Yleiskaava (305-2422007)	Kaavan arkistotunnus:
Hyväksymis-/vahvistamispvm: 6.11.2008	Voimaantulopvm: 8.1.2009
	MMLm/16338/423/2010

Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

	(X) = lakannut rekisteriyksikkö
1) Aikaisemmin perustetut rasitteet koskevat tätä rekisteriyksikköä	
2) Tietoisuus	Rekisteröintipvm: 22.3.1991
,TNRO 408325	
Oikeutettu: 305-422-45-38 JOENRANTA	
Rasitetut: 305-405-21-35 (X) JÄRVENTSAUSAHO	
3) Tietoisuus	Rekisteröintipvm: 2.5.1991
Oikeutettu: 305-422-45-38 JOENRANTA	
Rasitetut: 305-422-45-37 KYLÄNRINNE	

Osuudet yhteisiin alueisiin ja erityisiin etuuksiin

Kiinteistöllä on osuuksia:	
1) Yhteinen vesialue 305-422-876-4 YHTEINEN VESIALUE	Osuuden suuruus: 0,001420 /
2) Yhteinen vesialue 305-876-1-0 KUUSAMON KUNNAN KAIKKIEN KYLIE	Osuuden suuruus: 0,001420 / 103,604700
Kiinteistöllä ei ole osuuksia:	
1) Muut yhteiset alueet	Ei osuutta

Kiinteistötoimitukset ja viranomaispäätökset
Muita tietoja

1) Kartatta

KIINTEISTÖREKISTERIOTE 14.3.2013
Rekisteriyksikkö 305-422-45-38 JOENRANTA

Sivu 2 (2)

Tulostettu kiinteistötietojärjestelmästä 14.3.2013.

Kiinteistörekisterin tiedoissa voi olla puutteita ja epätarkkuuksia.
Rekisteritiedoista katso tarkemmin www.maanmittauslaitos.fi/rekisteritiedot.

Perustiedot

Kiinteistötunnus:	305-405-21-17	Rekisteröintipvm:	24.3.1980
Nimi:	JÄRVENRANTA		
Rekisteriyksikkölaji:	Tila	Kokonaispinta-ala:	2,900 ha
Kunta:	Kuusamo (305)	Maapinta-ala:	2,900 ha
Rekisterikylä:	KALLUNKI (405)		
Arkistoviite:	96-5	Palstojen lukumäärä:	1

Muodostumistiedot

Kiinteistötoimitus tai viranomaispäätös: Lohkominen Rekisteröintipvm: 24.3.1980	
Rekisteriyksiköt ja määräalat, joista tämä rekisteriyksikkö on muodostunut:	
Rekisteriyksiköstä: 305-405-21-12 JÄRVENTAUSAHO	Maapinta-ala (ha) 2,9000
Muodostumishetken pinta-ala yhteensä (ha):	2,9000

Erottamattomat määräalat ja erillisinä luovutetut yhteisalueosuudet

Kaavat ja rakennuskiellot

1) Yleiskaava (305-2422007) Hyväksymis-/vahvistamispvm: 6.11.2008	Voimaantulopvm: 8.1.2009	Kaavan arkistotunnus: MMLm/16338/423/2010
--	--------------------------	--

Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

		(X) = lakannut rekisteriyksikkö
1) Tietäoikeus Oikeutettu: 305-405-21-17 JÄRVENRANTA Rasitetut: 305-405-21-18 (X) JÄRVENTAUSAHO		
2) Tietäoikeus Oikeutettu: 305-405-21-17 JÄRVENRANTA Rasitetut: 305-405-21-34 RANTAKULMA	Rekisteröintipvm: 22.3.1991	
3) Tietäoikeus POISTETAAN TOIMITUKSESSA NRO 407211 PERUSTETTU OIKEUS TIEHEN KIINTEISTÖN 21:35 ALUEELLA	Rekisteröintipvm: 22.3.1991	

Osuudet yhteisiin alueisiin ja erityisiin etuuksiin

Kiinteistöllä on osuuksia:	
1) Yhteinen vesialue 305-405-876-4 YHTEINEN VESIALUE	Osuuden suuruus: 0,000800 /
2) Yhteinen vesialue 305-876-1-0 KUUSAMON KUNNAN KAIKKIEN KYLIE	Osuuden suuruus: 0,000800 / 103,604700
Kiinteistöllä ei ole osuuksia:	
1) Muut yhteiset alueet	Ei osuutta

Kiinteistötoimitukset ja viranomaispäätökset

Muita tietoja

KIINTEISTÖREKISTERIOTE 14.3.2013
Rekisteriyksikkö 305-405-21-17 JÄRVENRANTA

Sivu 2 (2)

Tulostettu kiinteistötietojärjestelmästä 14.3.2013.

Kiinteistörekisterin tiedoissa voi olla puutteita ja epätarkkuuksia.
Rekisteritiedoista katso tarkemmin www.maanmittauslaitos.fi/rekisteritiedot.

Perustiedot

Kiinteistötunnus:	305-405-21-34	Rekisteröintipvm:	22.3.1991
Nimi:	RANTAKULMA		
Rekisteriyksikkölaji:	Tila	Kokonaispinta-ala:	0,2440 ha
Kunta:	Kuusamo (305)	Maapinta-ala:	0,2440 ha
Rekisterikylä:	KALLUNKI (405)		
Arkistoviite:	163-5	Palstojen lukumäärä:	1

Muodostumistiedot

Kiinteistötoimitus tai viranomaispäätös: Lohkominen Rekisteröintipvm: 22.3.1991	
Rekisteriyksiköt ja määräalat, joista tämä rekisteriyksikkö on muodostunut:	
Rekisteriyksiköstä: 305-405-21-28 JÄRVENTAUSAHO	Maapinta-ala (ha) 0,2440
Muodostumishetken pinta-ala yhteensä (ha):	0,2440

Erottamattomat määräalat ja erillisinä luovutetut yhteisalueosuudet

Kaavat ja rakennuskiellot

1) Yleiskaava (305-2422007) Hyväksymis-/vahvistamispvm: 6.11.2008	Voimaantulopvm: 8.1.2009	Kaavan arkistotunnus: MMLm/16338/423/2010
--	--------------------------	--

Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

	(X) = lakannut rekisteriyksikkö
1) Yksityinen tie Oikeutettu: <u>305-405-21-34 RANTAKULMA</u> Rasitetut: 305-405-21-35 (X) JÄRVENTAUSAHO	Rekisteröintipvm: 22.3.1991
2) Tietioikeus Oikeutetut: 305-405-21-17 JÄRVENRANTA Rasitettu: <u>305-405-21-34 RANTAKULMA</u>	Rekisteröintipvm: 22.3.1991

Osuudet yhteisiin alueisiin ja erityisiin etuuksiin

Kiinteistöllä ei ole osuuksia:
1) Yhteiset maa- ja vesialueet Ei osuutta

Kiinteistötoimitukset ja viranomaispäätökset

Muita tietoja

Tulostettu kiinteistötietojärjestelmästä 14.3.2013.

Kiinteistörekisterin tiedoissa voi olla puutteita ja epätarkkuuksia.
 Rekisteritiedoista katso tarkemmin www.maanmittauslaitos.fi/rekisteritiedot.

Perustiedot

Kiinteistötunnus:	305-405-21-34	Rekisteröintipvm:	22.3.1991
Nimi:	RANTAKULMA		
Rekisteriyksikkölaji:	Tila	Kokonaispinta-ala:	0,2440 ha
Kunta:	Kuusamo (305)	Maapinta-ala:	0,2440 ha
Rekisterikylä:	KALLUNKI (405)		
Arkistoviite:	163-5	Palstojen lukumäärä:	1

Muodostumistiedot

Kiinteistötoimitus tai viranomaispäätös: Lohkominen Rekisteröintipvm: 22.3.1991	
Rekisteriyksiköt ja määräalat, joista tämä rekisteriyksikkö on muodostunut:	
Rekisteriyksiköstä: 305-405-21-28 JÄRVENTAUSAHO	Maapinta-ala (ha) 0,2440
Muodostumishetken pinta-ala yhteensä (ha):	0,2440

Erottamattomat määräalat ja erillisinä luovutetut yhteisalueosuudet

Kaavat ja rakennuskiellot

1) Yleiskaava (305-2422007) Hyväksymis-/vahvistamispvm: 6.11.2008	Voimaantulopvm: 8.1.2009	Kaavan arkistotunnus: MMLm/16338/423/2010
--	--------------------------	--

Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

	(X) = lakannut rekisteriyksikkö
1) Yksityinen tie Oikeutettu: 305-405-21-34 RANTAKULMA Rasitetut: 305-405-21-35 (X) JÄRVENTAUSAHO	Rekisteröintipvm: 22.3.1991
2) Tietäoikeus Oikeutetut: 305-405-21-17 JÄRVENRANTA Rasitettu: 305-405-21-34 RANTAKULMA	Rekisteröintipvm: 22.3.1991

Osuudet yhteisiin alueisiin ja erityisiin etuuksiin

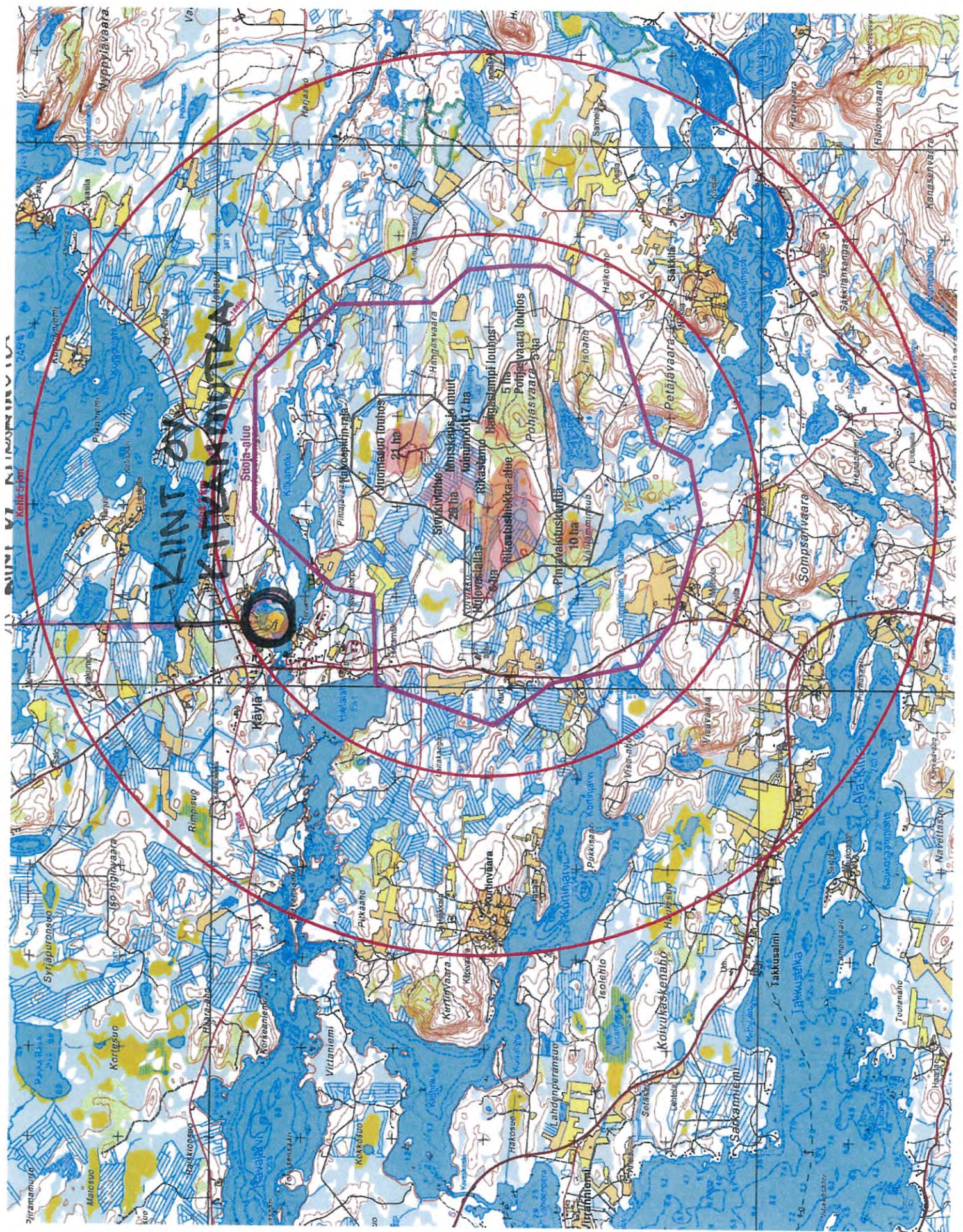
Kiinteistöllä ei ole osuuksia:
1) Yhteiset maa- ja vesialueet Ei osuutta

Kiinteistötoimitukset ja viranomaispäätökset

Muita tietoja

Tulostettu kiinteistötietojärjestelmästä 14.3.2013.

Kiinteistörekisterin tiedoissa voi olla puutteita ja epätarkkuuksia.
 Rekisteritiedoista katso tarkemmin www.maanmittauslaitos.fi/rekisteritiedot.

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:56
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus kaivospiiri ja kaivos nro: Juomasuo (3965)

Lähettäjä: Tammer-Piano ja Soitin ky [<mailto:info@tammerpianojasoitin.fi>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 12:58
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Muistutus kaivospiiri ja kaivos nro: Juomasuo (3965)

TURVALLISUUS JA KEMIKAALIVIRASTO
VALTAKATU 2
96100 ROVANIEMI

MUISTUTUS KOSKIEN KAIVOSPIIRIÄ JA KaivNro JUOMASUO (3965)

Vastustan jyrkästi yllämainittua kaivoshanketta. Se sijaitsee alueella jonne ei voi kaivosta perustaa! Kaivoshanke alue on osittain luonnonsuojelualueella, Kitkajoen - lampien ja järvien läheisyydessä. Lisäksi alueella on harvinaisia kasveja joita ei ole riittävästi selvitetty. Kaivosalueen suunniteltu raja on piirretty Kuusamon kaupungintalolla olevaan asiaa käsittelevään kirjaan. Ko. rajasta alle kolmen (3) kilometrin etäisyydellä on runsaasti loma-asutusta sekä pohjavesialue. Kaivostoiminnan todennäköisiä haittavaikutuksia näille loma - asunnoille ei ole tutkittu. Jos haittavaikutuksia tulee niin kuin on oletettavissa, kuka korvaa haittavaikutukset? Voidaan todeta, että haittavaikutukset eivät ole rahalla korvattavissa. Sijoitukset näiden alueiden loma-asuntoihin ovat olleet erittäin merkittäviä esim. Kitkajärven itäisissä latvavesissä Sompsanperän ja Kanasenperän alueella. Mainittujen alueiden vedet ovat suhteellisen matalia, josta syystä ne pilantuvat helposti. Vesialue on lähes kokonaan eristetty Kitkajärven päävesistöstä. Ainoastaan pieni maantiesillan alittava vesireitti on olemassa. Ympäristö vaikutusten selvittäminen mainitulla alueella on selkeästi puutteellinen. Kaivostoiminta ei sovi noin 3 kilometrin etäisyydelle tästä alueesta harjoitettavaksi.

Allekirjoittanut omistaa Kitkajärven itäisen alueen latvavesistöstä Kanasenperän lahdelta tilan Kanasenperä 99:15. (Juumantie 27 B Kuusamo)

Ko. tilalla on allekirjoittaneella lomasunto. Tila rajoittuu edellä mainittuun lahteen noin 700m matkalta. Mikäli Kanasenperän veden laatu heikkenee, kaivostoiminnan seurauksena ovat vahingot lähes korvaamattomat. Kalastuksen harjoittaminen heikkenee, uinti ei ole mahdollista ja vesistö rehevöityy. Kaivostoiminta aiheuttaa myös haitallista pölyä

Kiinteistön arvo laskee huomattavasti!

Kaivos/ turvallisuusvakuudeksi esitän omalta osaltani 200 000 euron summaa.

Odotan tiedonantoanne asian jatkokäsittelyn vaiheista alla olevaan osoitteeseen.

Tampereella 28.4.2014

Kunnioitavasti

Lasse Lahtinen
Isomäenkatu 12
33560 TAMPERE
0400-619 300

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 12:28
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: mielipide kaiv.nro 3965
Liitteet: Tarmo RaatikainenMUISTUTUS.docx

Lähtettäjä: Raatikainen Tarmo Kuusamon kaupunki [<mailto:Tarmo.Raatikainen@kuusamo.fi>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 21:51

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: mielipide kaiv.nro 3965

Liitteessä.

Tarmo Raatikainen

Tarmo Raatikainen
Siulakaarre 1 as 1
93600 Kuusamo
tarmo.raatikainen@kuusamo.fi
041-5483605

MUISTUTUS

28.4.2014

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus ja mielipide Juomasuon kaivospiirin kuulutukseen.

Hakija Dragon Mining Oy
Kummunkuja 38
38200 Sastamala

Nimi ja Kaiv.Nro Juomasuo, 3965

Muistutus ja mielipide Juomasuon (3965) kaivospiirin kuulutukseen.

Juomasuon malmio kiinnostaa yhtiötä maaperässä olevan kullan vuoksi. Valitettavasti tämä mahdollinen kaivostoiminta ei ole niin riskitöntä, kuin kaivosyhtiön suulla yritetään todistella. Maaperässä on runsaasti uraania. Kun kultaa louhitaan, nousee uraania sen mukana väistämättä maaperästä. Tästä syystä lausumme seuraavaa:

Viitaten: Kaivoslaki 52.3§: ”Kaivosluvassa on annettava yksityisten ja yleisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset: 1) Kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi ja rajoittamiseksi sekä ihmisen terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi.”

Tehtiin louhinta ja malmin käsittely sitten miten tahansa, on olemassa aito riski uraanin aiheuttamista erittäin vakavista ongelmista. Tutkimustulokset osoittavat selkeästi että Kitkan Kouervaara-Ruka-Käylä-Kitkajoki linjalla myrkylliset ja radioaktiiviset uraani ja torium sekä niiden johdannaiset ovat kytköksissä kultaan.

Kaivostoiminnassa muutokset maankäytössä ovat usein rajuja ja vesipäästöt suuria. Kuusamon kultakaivokselta metalleja kulkeutuu poistovesien mukana pintavalutuskenttään, johon osa metalleista pidättyy ja osa huuhtoutuu lopulta vastaanottavaan vesistöön. Suurin osa vesistöistä on ekologiselta luokaltaan hyvässä tai erinomaisessa tilassa. Vesistöillä ja erityisesti Kitkajoella on suuri virkistysarvo kalastajille ja muille luonnossa liikkuville.

Kaivostoiminnalla on ihan aina vaikutuksia ympäristöön. Prosesseissa käytetään aina vettä. Täysin suljettua vedenkiertoa ei ole missään pystytty tekemään tai ylläpitämään.

Olennaista on ymmärtää kokonaisuus: kuinka mahdollinen uraanista johtuva ympäristökatastrofi vaikuttaa Kuusamon herkkään ja ainutlaatuiseseen luontoon ja kuinka pitkäkestoisia ja vakavia säteilyn aiheuttamat ongelmat ovat.

Juomasuon kaivoksen ympäristövaikutustenarviointi on pahasti puutteellinen.

- 1) Kaivoshankkeen malmioista nostettavan kiviaineksen sisältämät mineraalit, kuten magneettikiisu, sen aiheuttama sulfaatti, sekä arseeni, asbesti ja uraani aiheuttavat ympäristölle merkittävän riskin. Mineraalien vaikutukset ovat arvioinnissa arvioitu vajavaisesti.
- 2) Rikastamon rikastusprosesseissa käytetään useita ympäristölle vaarallisia myrkyllisiä, syövyttäviä ja haitallisia kemikaaleja. Rikastusprosessissa käytetään suuria määriä vettä. Puhdistettuinkin jätevedet aiheuttavat ympäristölle kemikaalijäämien vuoksi merkittävän riskin. Arvioinnissa ei ilmene riittävän tarkasti jätevesien laatu, määrä eikä niiden käsittely. Varsinkin kemialliset puhdistuskeinot ovat arvioinnissa kuvattu vajavaisesti.
- 3) Kuusamossa sataa enemmän kuin haihtuu. Tämä Kuusamolle tyypillinen vesitase tekee kaivostoiminnan vesienkäsittelyn perin hankalaksi ja vaikeasti hallittavaksi. Jokainen arvioinnissa esitetty rikastamovaihtoehto sekä rikastamon läheisyyteen syntyvät laajat rikastushiekka-altaat aiheuttavat pitkälle tulevaisuuteen ympäristölle merkittävän riskin. Arvioinnissa ei ilmene, kuinka puhdistamattomat jätevedet ja vesistö päästöt poikkeustilanteissa vaikuttavat kokonaisuudessaan luontoon. Vesistö päästöjen ehkäisy on arvioinnissa kuvattu vajavaisesti.
- 4) Muiden elinkeinojen kannalta kaivosta haittatekijänä ei ole arvioitu riittävästi. Matkailu-, maatalous-, kalastus- ja poronhoitoelinkeinojen kannalta kaivos aiheuttaa väistämättä merkittävää yleistä ja yksityistä haittaa.

Jo näillä perusteilla on Juomasuon kaivospiirin louhos jätettävä rauhaan ja nykyinen koelouhos ja sivukivikasat maisemoitava ja alue saatettava luonnontilaan. Vakuussumma on määrättävä siten, että kaikki ympäristön vaatimat työt saadaan mahdollisimman pikaisesti hoidettua. Pikainen toiminta on tarpeen haitallisten vaikutusten välttämiseksi ja rajoittamiseksi sekä ihmisen terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Tarmo Raatikainen
Siulakaarre 1 as 1
93600 Kuusamo

Esko Huttu
Huvikuja 4 D 17
93600 Kuusamo

Aki Ahonen
Mäyräntie 15
12400 Tervakoski

Tarmo Polojärvi
Kantotie 7
93600 Kuusamo

Kauno Moilanen
Tyyneläntie 4
93600 Kuusamo

Sinikka Leinonen
Sumpputie 1 A 4
93600 Kuusamo

Seppo Veteläinen
Ouluntie 261
93600 Kuusamo

Ilkka Malinen
Nuottatie 2 a 3
93600 Kuusamo

Noora Mustonen
Oravantie 6 a 14
93600 Kuusamo

Anne Murto
Nurminiementie 70
93600 Kuusamo

Juha Luukkonen
Postikatu 1 a 5
33100 Tampere

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 12:27
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Kaiv Nro 3969 Ei kaivosta

Lähtettäjä: Timo Vesterinen [<mailto:timovesta@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 17:12

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Kaiv Nro 3969 Ei kaivosta

Kuusamon ainutlaatuista maisemaa ei ole varaa pilkkoa kaivostoimintaan

Timo Vesterinen Kotka

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 12:27
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus koskien Kuusamon alueen kaivoshankkeita
Liitteet: Metsa_saamelaisten muistutus Tukes Dragon 28.4.2014.docx

Lähettäjä: Erika Sarivaara [<mailto:erika.sarivaara@gmail.com>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:45
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Muistutus koskien Kuusamon alueen kaivoshankkeita

Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin **Juomasuo (3965),
Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn. Muistutus on
liitteenä.**

Kiitos,

Ystävällisesti

Erika Sarivaara

Puheenjohtaja

--
Pedagogihka doavttir
Doctor of Education

Helssega universitehta
University of Helsinki

Kuusamossa

28.4.2014

Lausuja: *Vuovde-, guolásteaddji- ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry* ja kuusamolaisia metsäsaamelaisia

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Muistuttajat: *Vuovde-, guolásteaddji- ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry sekä kuusamolaisia metsäsaamelaisia*
Yhteyshenkilö Erika Sarivaara
Sähköposti: erika.sarivaara@gmail.com

Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. **Kalastaja-, Metsä- ja Tunturisaamelaiset ry** :n sekä allekirjoittaneiden Kuusamon metsäsaamelaisten edustajien lausunto Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Dragon Miningin Kuusamon Juomasuon (3965), Sivakkaharjun (4013 ja Meurastuksenahon kaivospiirien tarkistuskäsittelyihin:

- 1) Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. **Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset** vastustavat historiallisen Kemin Lapin saamelaisalueen Maaselän, Kitkajärven, Kuolajärven lapinkylien eli nykyisten Kuusamon, Posion ja Sallan kuntien lapinkylien alueelle sijoittuvaa Dragonin uraanikultakaivoksien, satelliittilouhoksien, laajojen varauksien ja valtauksien sekä uraanikultaa käsittelevän keskusrikastamon hanketta.
- 2) Toteamme kuulutetut asiakirjat virheelliseksi, puutteelliseksi ja kuusamolaisten yleisiä etuja loukkaavaksi, ikimuistoisia puhtaita vesiä ja erämaita uhkaavaksi ja perinteisiä elinkeinoja ja nautintoja merkittävästi heikentäväksi. Katsomme, ettei meidän yhteisöjemme edustajia, jäseniä ja toimijoita ole kuultu alunpitäen prosessissa oikein, eikä meille ole annettu oikeaa tietoa alueen korkeista uraanimääristä ja potentiaalista silloin kun kaivospiirejä ja valtauksia on luvitettu ja jatkettu ilman asiaankuuluvia laajoja kuulemiskierroksia.
- 3) Suomen viranomaisten: ministeriön, ELY:n ja TUKES:in tulee kieltää kaivosvarauksien ja valtauksien myöntäminen vanhalle historialliselle saamelaisalueelle, ns. Lapin rajan pohjoispuolelle, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten asuinalueelle niin pitkäksi aikaa, kunnes ILO-sopimus on ratifioitu ja maa- ja metsätalouden kysymykset on ratkaistu. Nykyinen tilanne johtaa juridisiin ongelmiin, koska taloudellisesti merkittäviä valtauspäätöksiä myönnetään Lapin rajan [Saamelaisalue, johon Kitka ja Kuusamo (= Kuusisaamelaisten kylä kuuluu)

pohjoispuolelle samaan aikaan, kun maaomistuskysymys on epäselvä ja kiistanalainen. Asia on ratkaistava kuten Kanadan pohjoisilla alueilla ja osavaltioissa. Kaikki kolmannen sektorin hankkeet (kuten kaivosvaltaukset) on jäädytettävä, kunnes maasopimukset on neuvoteltu alueen alkuperäiskansaheimojen, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten kanssa Kuusamossa ja koko Lapissa. Suomen pitää olla oikeusvaltio myös yhteisöille, perinteisille elinkeinoille ja kulttuureille, ei pelkästään kaivosyhtiöille.

- 4) Vaadimme kaivospiirien tarkistuskäsittelyä puutteellisten asiakirjojen vuoksi. Katsomme, että väärillä tiedoilla luvitetut kaivospiirit + valtaukset pitää purkaa sekä Juomasuon uraanilouhosuojata, peittää ja maisemoida sekä alue kaavoittaa siten, ettei kaivostoimintaa missään muodossa sallita alueella.

Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri, kieli ja elämänmuoto. Perustuslain 17 §:n 3 momentin tarkoittamana saamelaisten kulttuurina pidetään vakiintuneesti mm. poronhoitoa, kalastusta, metsästystä (HE 309/1993 vp, PeVL 3/1990 vp, PeVL 17/2010 vp ja PeVL 29/2004 vp ja PeVL 32/2010 vp). Saamelaiskulttuuri on luontosidonnainen kulttuuri. Ympäristöön kohdistuvilla kielteisillä vaikutuksilla on suoraan kielteisiä vaikutuksia myös saamelaiskulttuuriin. Saamelaisporonhoito on selkeästi kulttuurinen elinkeino, jossa erityisen tärkeää on kulttuurin ja elämäntavan siirtäminen sukupolvelta toiselle.

Kaivoslain 50 §:ssä säädetään luvan myöntämisen esteistä saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella. Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta:

- 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria;
- 2) heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja koltta-alueella;

Muistutamme, yhtiölle ja viranomaisille, että Kuusamon alueelta löytyy saamelaisille merkittävä oikeustapaus ns. Kuusamojärven Haukiniemen omistusoikeustapaus (1700-luvulta) joka osoittaa että saamelaiset omistavat Lapin maat ja vedet, sekä päättävät maankäytöstä esim. siitä mitä alueellamme voi tehdä ja mitä ei. Lisäksi Kitkajärven saamelaisten oikeustapaukset osoittavat meidän nautintaoikeuksien pitkät juuret mm. kalastus- ja eränkävintöoikeuksiin puhtaissa vesissä ja maissa, sekä ns. vapaan kalastusoikeuden. Katsomme, että polveudumme ILO:n YLEISSOPIMUS NRO 169:n pykälän I Yleiset periaatteet ensimmäisen 1 artiklan b) kohdassa määriteltyjen alkuperäisistä asukkaista, joiden erityisoikeudet on tunnustettu myös mm. Knihti -kontrahtissa joka antaa Kuusamon alueen metsäsaamelaisille ikimuistoiset oikeudet maihin ja vesiin.

1 artikla ILO169-sopimus:

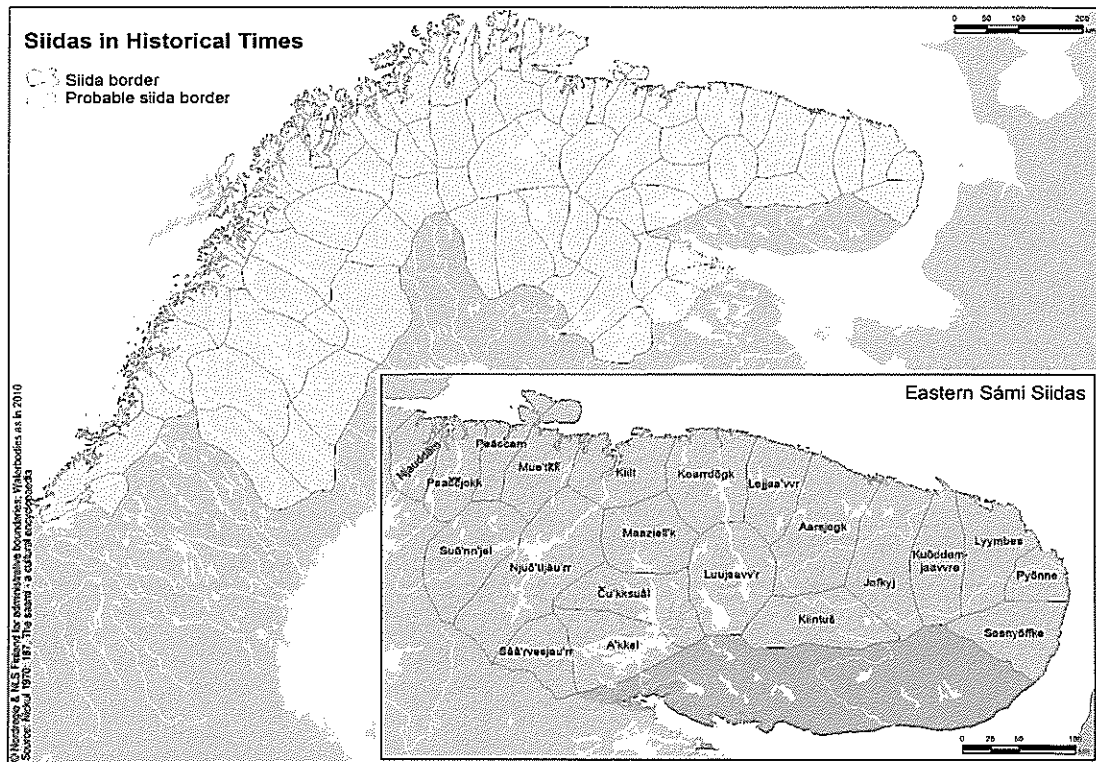
1. Tämä yleissopimus koskee

b) niitä itsenäisissä maissa eläviä kansoja, joita pidetään alkuasukkaina, koska

”- he polveutuvat väestöstä, joka maan valloituksen tai asuttamisen tai nykyisten valtionrajojen muodostumisen aikaan asui maassa tai sillä maantieteellisellä alueella,

johon maa kuuluu, ja - jotka oikeudellisesta asemastaan riippumatta ovat säilyttäneet kokonaan tai osittain omat sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset ja poliittiset instituutiotensa.”

Kuusamo, *kuusisaamelaisten maa*, on perinteistä metsäsaamelaisaluetta: Kitka, Maanselkä ja Kuolajärvi ovat sen lapinkyliä eli siidoja. (Katso kartta, lähde Eastern Saami Atlas).

Kaivoslain (621/11) 1 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan laissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana turvataan – ja Kuusamo on yllä olevan kartan mukaisesti saamelaisten kotiseutualuetta.

Yhteensovittamisessa otetaan huomioon myös, mitä kolttalaissa (253/1995) säädetään kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämisestä sekä kolttakulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä. Historiallisesti sekä kolttat, että kalastajametsäsaamelaiset käyttivät Kitkajärven pohjoisosia talvikylinään, jonka johdosta kuusamolaisissa on myös kolttaverta.

Kuusamon, Kitkan ja Kitkajoen Virrankylät, asukkaat ovat kalastajia, poromiehiä, erätillallisia. Alakitkan ja Oivangin paliskunnat ovat kuusamolaisia^[1] (=kuusisaamelaisia) perheitä, jotka yhä harjoittavat ikimuistoisia metsäsaamelaisia elinkeinoja ja nautintaa mm. kalastusta, poronhoitoa, metsästystä ja marjastusta Kuusamossa. Kuusamo, Posio ja Salla ovat vanhaa Kemin Lapin saamelaisaluetta. Katso kartta alla.

Näitä yhteisiä kuusamolaisten nautinta- ja eräalueiden käyttöä kalastukseen, metsästyksen ja poronhoitoon jne. hallinnoivat yhteiset seuraavat tahot: kalastuskunnat, yhteisten vesialueiden kalastuskunnat, yhteismetsät sekä paliskunnat sekä Kuusamon kaupunki. Puolustamme näitä ikimuistoisia oikeuksiamme ja syvää luontosuhdetta puhtaisiin nautinta- ja asutusalueisiimme sekä meitä kuusamolaisia sitovaa ympäristöjulistusta, jonka vastainen kaivoshanke on:

Kuusamon ympäristöjulistus

Tällä juhlallisella julistuksella Kuusamon kunnanvaltuusto sitoutuu noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita kaikissa päätöksissään. Samalla kunnanvaltuusto haluaa osoittaa kiitollisuuttaan paikkakuntansa luonnolle tunnustaen sen Kuusamon tärkeimmäksi elämää ylläpitäväksi voimaksi.

Kuusamon ylängölle on ominaista luonnon monimuotoisuus ja vaihtelevuus, sen tavaton sitkeys mutta toisaalta myös haavoittuvuus. Jylhät, komeat vaarat tykkykuusineen ja rinnesoineen sekä rehevine jokikanjoneineen tarjoavat elinympäristön lukuisille kasviharvinaisuuksille, joista monet elävät täällä esiintymisensä äänirajoilla. Kuusamo on taigan, arktisen ja eurooppalaisen ainutlaatuisen runsaslukuisen eläimistön kohtaamispaikka vedenjakajalla, jossa suurpedoilla ja suurpetolinnuilla on aina ollut sijansa. Joet, milloin rauhallisesti virtaavina nivoina tai kumeasti pauhaavina, jopa taimenen voittavina koskina, kutsuvasti solisevina tammukan asentopuroina, salaperäisinä metsälampina tai kalaisina ilta-auringossa maikkuvina erämaajärvinä lyövät leimansa koilliseen maisemaan. Kaiken elollisen jähmettävä pakkaneen vaihtuu täällä hetkessä sokaisevaksi lumipyryksi tai kesän riisuvaksi helteeksi muuttuakseen jälleen pian sadetta enteileväksi sääskiparven juhlaiksi.

Kuusamolainen on aina elänyt osana luontoa ja luonnosta. Kunnan ensimmäiset elinkeinot olivat metsästys ja kalastus, joita seurasivat karjan- ja poronhoito, metsä- ja kalatalous ja viimeisimpänä matkailu. Luonto on ollut kuusamolaisille aina kaikkinaisen henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin sekä virkistystyksen lähde. Luonto on muovannut kuusamolaisen kulttuurin omaperäiseksi ja omavaraiseksi sekä kuusamolaisen ihmisen yritteliäiseksi ja työteliäiseksi. Niin kuin Kuusamo on erilaisten luontotyyppien kohtaamispaikka, on se aina ollut myös erilaisten kulttuurien kohtaamispaikka. Moniarvoisuus ja kansainvälisyys juontavatkin juurensa paikkakunnan historiaan ja Kuusamon maantieteelliseen sijaintiin.

Tästä moniarvoisesta kulttuuri- ja luontoympäristöstä me olemme ylpeitä. Näitä arvoja, kuusamolaista luontoa ja sen elinvoimaisuutta, me sitoudumme täten puolustamaan ja suojelemaan. Menneisyyden virheistä otamme opiksemme yhteistä tulevaisuutta luodessamme. Luonnossa on se arvoperusta, jonka varaan me rakennamme yksilöllisyytemme, tulevaisuutemme sekä mahdollisuutemme muuttuvassa ja kansainvälistyvässä maailmassa. Päämäärämme on kunta, joka voi myös seuraavan 125 vuoden kuluttua olla esimerkillinen kansalais- ja luontokunta. Haluamme kehittää Kuusamosta kestävän kunnan.

Tämä julistus velvoittaa kaikki Kuusamon kunnan toimielimiä ja kaikkia kunnan palveluksessa olevia kaikissa toimissaan. Tätä julistusta noudattakoot myös kaikki Kuusamon asukkaat, yhteisöt ja yritykset, loma-asukkaat sekä kunnan alueella muutoin tilapäisesti oleskelevat ihmiset.

Kuusamossa 5.4.1993
Kuusamon kunnanvaltuuston 125-vuotisjuhlakokous

Katsomme, että Dragonin uraanikultakaivokset, satelliittilouhokset, varauksien ja valtauksien uraanikairaukset ja uraanikultarikastamo on uhka alueellemme, loukkaa meidän yleistä ja yksityistä

etuamme. Tätä meidän kuusamolaisten erityisoikeutta ei ole myöskään YVA-prosessissa oikealla tavalla käsitelty. Tässäkään kuulemisasiakirjoissa ei ole meidän erityisoikeuksia ja päätäntävaltaa prosessissa huomioitu, eikä nautinta-alueita ja oikeuksia ole käsitelty prosessissa oikein vaikka kuulutuksen tarkoituksena on yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen. Tukes edellyttää lausujilta yksityiskohtaisia perusteluja, vaikka esitetyt kuulemisasiakirjat ovat vain yleisluontoisia kaivosyhtiön esityksiä. Kuulutus on kohdistettu vain vanhoihin kaivospiireihin eikä tiedottamista laajoista varauksista ja valtauksista ole tässä kuulutusasiakirjoissa tuotu esille ollenkaan. Varauksia ja valtauksia on haettu Dragonille eri bulvaanien välityksellä, jolloin hakijat ovat olleet yhteisöjemme jäsenille tuntemattomia ja vaikeasti tavoitettavissa. Katsomme että nämä kaikki rikkovat meidän perusoikeuksiamme ja Århusin sopimusta.

2) Kalastus, metsästys, marjastus ja poroelinkeino ovat oleellisia kuusamolaisia alkuperäisiä elinkeinoja

Katsomme vanhojen kaivospiirien olevan uhka alueemme yhteisöjen jäsenten puhtaaseen luontoon pohjautuville nautinnoille, kulttuurille sekä perinteisille elinkeinoille. Tätä uhkaa laajat malminetsintähankkeet moninkertaistavat - joten emme anna lupaa hankkeelle missään muodossa. Toteutuessaan uraanikultakaivoshanke leimaa alueen luontopohjaisten elinkeinojen tuotteiden puhtausimagon (kala, riista ja liha) ja aiheuttaa nautinta- ja elinkeinotoiminta-alueiden rajautumista ja tuhoutumista käytännössä kokonaan. Päästöt, vuodot ja jätteet saastuttavat vettä ja maaperää, jo tutkimuskairaukset uraania sisältävissä malmioissa saastuttavat pohjavesiä, lisäävät säteily- ja radonkaasun päästöjä sekä aiheuttavat epävarmuutta tulevaisuudesta kyläyhteisöissämme.

Koskien suojelulla suojellussa Kitkan-Koutajoen vesistössä elää Suomen geneettisesti alkuperäinen vaellustaimenkanta, joka nousee kudulle Pää- ja Paanajärvestä Suomen puoleisiin Kitka-, Kuusinki-, Oulanka- ja Savinajokiin. Kuusamon suurtaimen on jääkauden jälkeen vesistöön loukkuun jäänyt meritaimenkanta. Kaivoshankkeiden vaikutuksia vaellustaimenkannan ja ikimuistoiseen joki- ja järvi kalastuskulttuurin tulevaisuuteen ei ole riittävästi arvioitu.

Dragonin YVA-selostuksen mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidalla kaivosalueen ulkopuolelle, mahdollisen suojavyöhykkeen taakse. Kaivosalue saastuu raskasmetallipitoisesta pölystä ja radon kaasun hajoamistuotteista louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana alueena vuosikymmeniä. Kun Dragonilla on suunnitelmiensa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia Pohjois-Kuusamoon, Posiolle ja Etelä-Sallaan on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan pysyvää suurta imago haittaa ja epävarmuutta sekä laidunalueiden vähenemistä poroelinkeinojen harjoittamiselle. Myös hankkeen rekkaralli tulee tappamaan poroja ja häiritsemään laidunkiertoa. Näitä haittoja ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessaan.

Kuusamo on todistettavasti ILO169- sopimuksen suojaamaa saamelaisaluetta (koko vanha tunnettu alkuperäiskansojen alue). Kuusamo- ja Kitkajärveltä on koko Pohjoismaiden keskeisimmät oikeustapaukset saamelaisten maa-, vesi- ja nautinta oikeuksiin liittyen mm. Kuusamojärven Haukiniemen ja Kitkajärven Kemi-Sompion oikeustapaukset. Näitä oikeustapauksia on käytetty pohjana saamelaisten oikeuksia määriteltäessä mm. vapaaseen kalastukseen valtiorajalla Ylä-Lapin vesiin (lähde

tutkija Juha Joonas). Esimerkiksi Dragonin kaivos Hankkeen vaikutuspiirissä olevilla Kitkajoen virrankyläläisillä onkin ollut historiasta tunnettu kuninkaan myöntämä vapaa kalastusoikeus Kitkajokeen, kuten kalastajasaamelainen Juhani Juuma on todennut.

Dragon Miningin kaivospiirit ja niihin liittyvät lisävaltaushakemukset sekä alueen muut valtaukset mm. Belvederen yhtiön toimesta, yksin ja yhdessä, syrjivät ja uhkaavat alueen metsäsaamelaisia elinkeinoja ja alueen asukkaiden nautinta- ja elinkeino-oikeuksia. (kalastus, metsästys, marjastus ja poronhoito). Dragonin uraanikulta kaivos Hankke + lisävaltaukset muodostavat uhan elinkeinojen puhtauteen ja elinmahdollisuuksien ylisukupolviselle turvaamiselle.

Dragonin kaivospiirien ja lisävaltauksien tutkimustoiminta (kairaustoiminta tunnetulla Kuusamon uraanivyöhykkeellä ja pohjavesialueilla; pohjavesijärteitä ja lähteitä jotka laskevat Kitkaan) heikentävät yhteisöjemme toiminnan edellytyksiä, luovat epävarmuutta ja negatiivista imagoa ja haittaavat asukkaiden ikimuistoisia nautintaoikeuksia, tuoden turhia saastumisriskejä ja imagohaittaa puhtaaseen luontoon perustuville kala-, riista, poro-, maa- ja luonnontuotteille. Alueella on vakituista asutusta, eläviä kyläyhteisöjä ja mökkejä. Dragonin uraanikultakaivospiirit kyseisine lisävaltaushakemuksineen sijaitsevat Kitkajärven ja Rukan välissä keskellä Kitka-Ruka-Oulanka matkailu- ja luontaistalous, mökkeily- ja virkistysaluetta.

YVA-selostus ei täytä kokonaisuutenaan YVA-lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia.

Tukesin kuulutusasiakirjoissa Dragon viittaa tekemäänsä YVA-selostukseen 2013. Korostamme, että esitetty YVA-selostus ei täytä kokonaisuutenaan YVA-lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Arviointiselostus ei myöskään anna riittävästi tietoa alueen käytöstä tehtäville päätöksenteoille, arviointiselostuksessa ei ole selvitetty hankkeen metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiseen sosiaalisia ja elinkeino vaikutuksia perinteisiin elinkeinoihin, kulttuuriin ja nautintaan riittävästi eikä oikealla tavalla, todellisessa tasavertaisessa vuorovaikutuksessa eri yhteisöjen, kylien ja perinteisten elinkeinojen edustajien kanssa. Kaivos- ja rikastamohankkeen yksityiskohtaiset selvitykset ovat puutteellisia vesistövaikutuksien, pohjavesien, pölyn, radonin, luontovaikutuksien ja muihin elinkeinoin ja nautinta-alueiden puhtauteen aiheutuvien vaikutuksien suhteen. YVA-selostuksessa johtopäätöksiä ei useinkaan ole perusteltu selostuksessa esitetyillä tiedoilla, joten johtopäätökset jäävät irrallisiksi toteamuksiksi. Myöskään vaikutusten merkittävyyden arviointeja ei ole perusteltu riittävästi. Edellä mainituista syistä johtuen Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. Metsä-, Kalastaja- ja Tunturisaamelaiset ry on lausunut ELY-keskukselle, että esitetty YVA-selostus ei ole hyväksyttävä eikä toteuttamiskelpoinen.

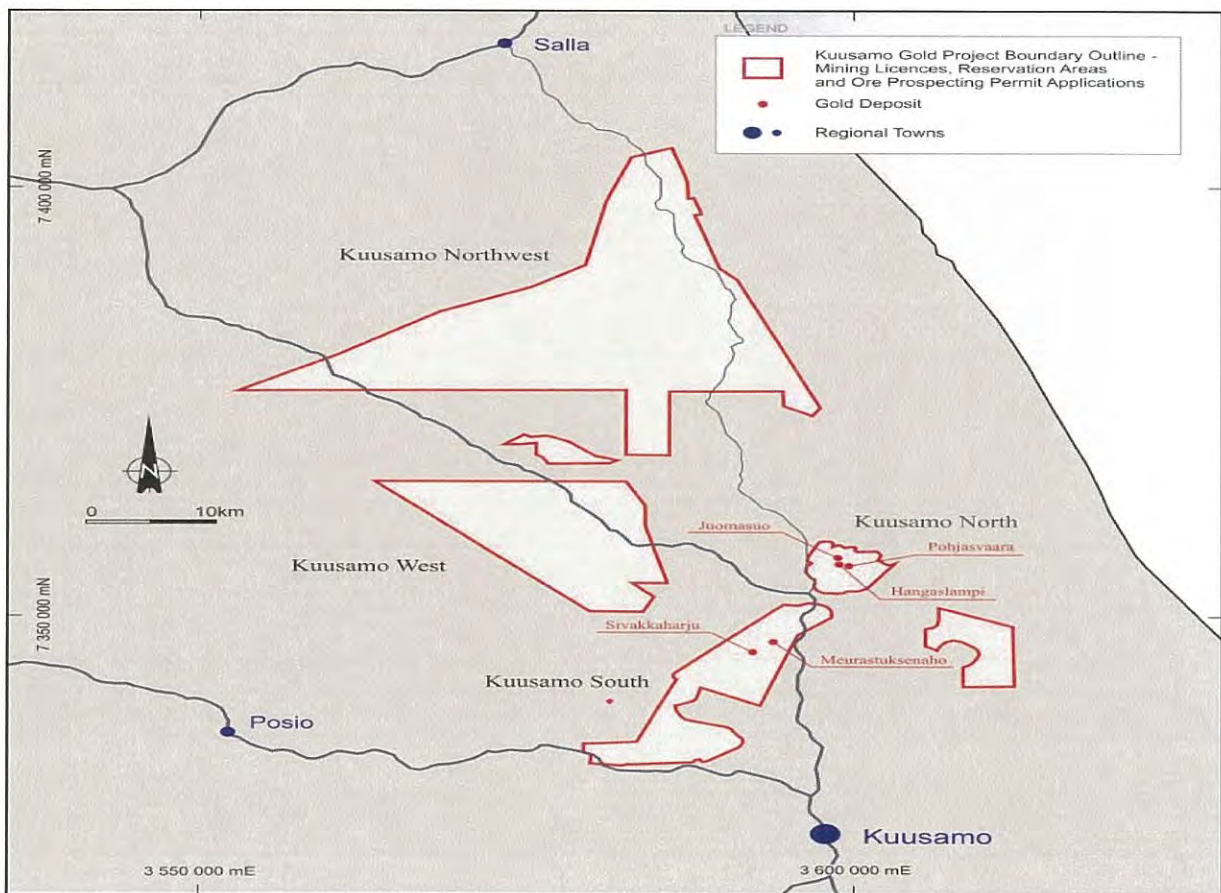
Olemme perustelleet lausuntoamme ELY-keskukselle seuraavasti; YVA-asetuksen 10§:ssä edellytettyjä vähimmäisarvioiteja puuttuu seuraavilta osin:

1) Arviointiselostuksessa ei ole riittävästi täsmennetty arviointiohjelmassa esitettyjä lähtötietoja.

Hankekokonaisuuden kuvaus ja liittyminen hakijayhtiön muihin kaivoslain alaisiin hakemuksiin Kuusamon, Posion ja Sallan metsäsaamelaiden lapinkylien yhteisöjen nautinta-alueella ovat edelleen yksilöimättä. Korostamme, että yhteisöt ovat käyttäneet puhtaiden vesien ja kankaiden riistaa, kalaa, marjoja ja laiduntaneet poroja ikimuistoisesti ja nyt hyvin laajat alueet ovat uhattuna uraania ja muita haitallisia sekä vaarallisia aineita sisältävän kaivos Hankkeen toimesta, jonka selvänä tarkoituksena on

laajentua hyvin laajalle alueelle.

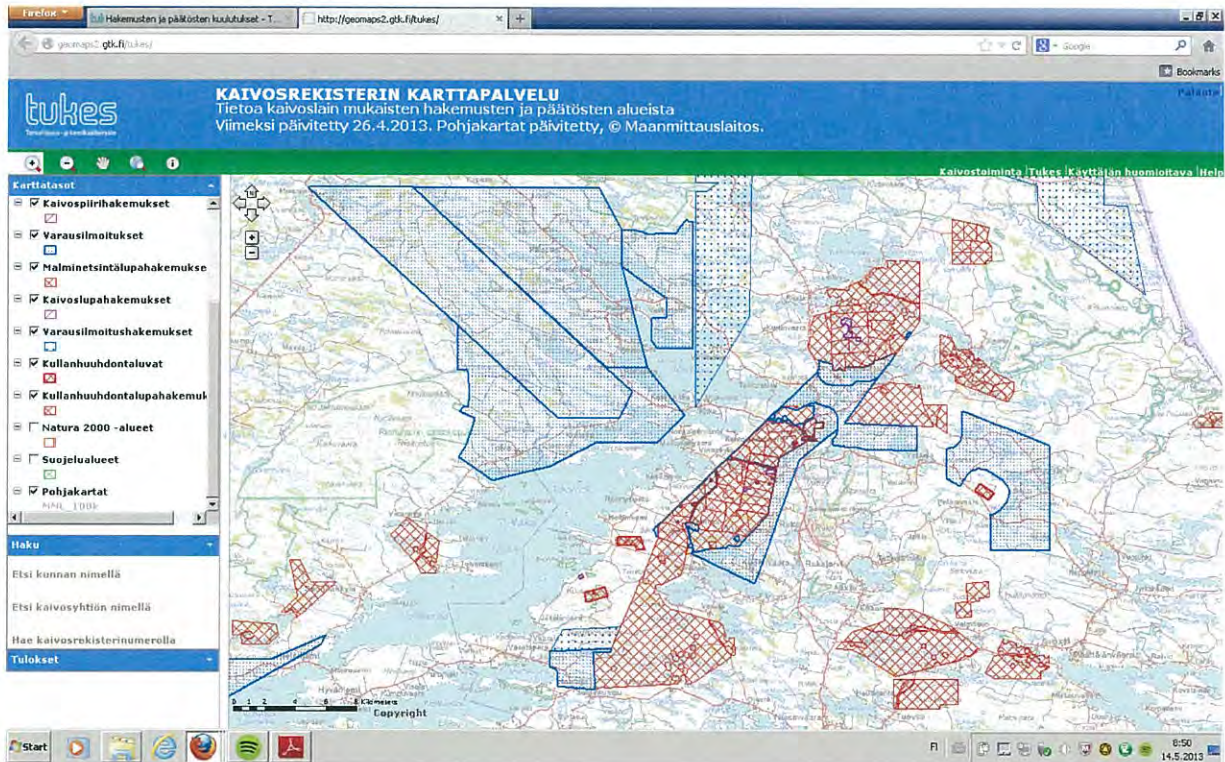
YVAssa tulee kertoa hankkeiden kokonaisvaikutus, rasitus ja päästöt. Hankkeen yhteysvaikutukset tulee kuvata, selostaa ja ongelmat arvioida. Kuitenkin hankavastaavan varaus- ja malminetsintätilanteesta on vain kuva 4-1 sivulla 28. Selostuksesta kuitenkin ilmenee, että hankkeesta vastaavalla on saamelaisalueella (ks. kartta yllä): Kuusamossa, Posiolla, Sallassa ja Ranualla huomattavan laajoja varaus- ja malminetsintälupahakemusvaiheissa olevia suunnitelmia (valtausta / malminetsintälupaa haettu lähes 12 000 ha alueelle):

YVA-selostuksesta puuttuu kuitenkin varsinainen selvitys siitä, miten nämä etsintävaiheen toiminnot liittyvät konkretisoituessaan nyt esitettyyn hankkeeseen. Oletettavaa on, että hankevastaavan pyrkimyksenä on laajemman toimintakokonaisuuden muodostaminen ja laaja-alaisempi louhinta useammassa satelliittikaivoksissa kuin mitä tässä selostuksessa on esitetty. Näin hankevastaava ainakin on malminetsintähakemuksiaan Tukesille perustellut. Dragon on myös todennut, että varauksia ja valtauksia voi muilta ostaa oman hakkeen tarpeisiin. Lisäksi karensialueet voi yrittää hakea myöhemmin. Tähän arviointiselostukseen niitä suunnitelmiaan hankevastaava ei kuitenkaan ole selostanut. Arviointiohjelmassa (s. 81) mainittiin kaivospiirien olevan vanhentuneen ja edellyttävän uusimishakemuksia. Vanhentumistietoa ei tässä arviointiselostuksessa ole ollenkaan käsitelty eikä

varsinaista selostusta myöskään varaus- ja malminetsintähakemusten tilanteesta ole. Nytemmin TUKES väittää että he ovat luvittaneet ilman jatkokuulutusta kaivospiirien jatkot 2012. Pidämme tätä juridisesti erittäin arveluttavana ja meidän oikeuksiamme loukkaavana.

Dragon Mining on järjestelmällisesti hakenut kaivoshankkeen laajentumiseen liittyen laajoja valtaushakemuksia Kitkan Vasaraperän Naatikka- ja Kouvervaarasta aina Kitkajärven ja Rukan vierttä Kitkajoelle Käylään ja Säkčilään saakka. Alla kartta Kuusamon ja Posion varauksista (sinisellä), valtauksista ja valtaushakemuksista (punaisella) ja kaivospiireistä (violettilla). Kartta osoittaa selkeästi kuinka perinteiset yhteisöt, vedet ja maat ovat uhattuina kaivoshankkeen toimesta ja kuinka suuret alueet ovat riskialueella.

Kyseiset yllä olevat valtaushakemukset sijoittuvat tunnetulle uraanivyöhykkeelle, joten hakemusmenettely olisi tullut suorittaa kaivoslain uraaninetsintäpykälän mukaisesti, ja kuulemismenettelyssä olisi tullut noudattaa ns. laajaa kuulemismenettelyä. Valtaushakemukset sijaitsevat Rukalla ja Kitkan alueelle tärkeällä Noivio-Sivakkaharju-Säkčiläjärven välisellä pohjavesialueella ja suunnitellut kairaukset ovat uhka pohjavesien puhtaudelle ja siten ympäristölain 8§ vastaisia.

Kaikkien valtaushakemusten perusteluna (kaivosviranomaiselle, mutta ei asianomistajille) oli Dragonilla että *"Hakijan voimassaolevat valtaukset, kaivospiirit sekä valtaus- ja malminetsintäluvat muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden erittäin malmipotentialisella alueella."* Kyseisten hakemusten yhteisvaikutukset Juomasuon kaivospiirin-hankkeen kanssa on harkittava kaivoslain, hallinnonkäyttölain ja perustuslain edellyttämien kokonaisharkintojen mukaisesti. Alueen kaikkien hankkeiden kuvauksia, toteutumisen tavoiteaikatauluja ja kumuloituvia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu. Alueelle jo haettujen

hankkeiden yhteisvaikutuksien arvioinnin puuttuminen on olennainen puute toimintojen yhteisvaikutusten ennakoimisen kannalta.

2) Kohdassa 1 kuvattu oleellinen puute vaikeuttaa myös hankkeen ja sen vaihtoehtojen arvioimista suhteessa maankäyttösuunnitelmiin sekä olennaisiin luonnonvarojen käyttöön ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin. Kaikkien hankkeiden yhteisvaikutuksien arvioinnin puuttuminen estää alueen kokonaisvaltaisten kehittämissuunnitelmien tekemisen. Esitetty YVA-selostus on näiltä osin oleellisesti puutteellinen.

Kyseiset malminetsintähakemukset kohdistuvat tunnetulle uraanivyöhykkeelle, jossa on paikallistettu korkeita uraanipitoisuuksia. Esimerkiksi Heikki Pankka [‘Kuusamon Juomasuon Co-Au-esiintymän malmitutkimukset vuosina 1985-1989’. GTK:n raportti M19/4613/-89/1/10. Sivut 18 ja 19.] kuvailee Juomasuon esiintymässä sulfidipitoiseen serisiittikvartsikiveen kullan ja koboltin lisäksi rikastuneen myös uraani, wolframi ja telluuri. ”Selvimmin kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen.”

Pankan kuvauksen perusteella kulta on uraniniitti rakeissa ja niiden välittömässä läheisyydessä. Tuolloin on mahdollista kairata kultaa osumatta uraaniin. Pankan mukaan tyyppillisessä kairausreiässä R320 korkeimmat uraani- ja kultapitoisuudet esiintyvät samassa kohdin (152 m syvyydellä), jossa uraanin pitoisuus on 0,3% ja kullan 16 ppm. Siis tyyppillisen kairausreiän korkeimmassa kultapitoisuuskohdassa on uraania 187 kertaa kultaa enemmän.

Kaivoslain 9 §:n 2 momentin mukaan malminetsintään on oltava kaivosviranomaisen lupa (*malminetsintälupa*), jos malminetsintä kohdistuu uraania tai toriumia sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen. Kyseiset malminetsinnät kohdistuvat kiistatta uraania sisältäviin esiintymiin, mutta uraaninetsintälupaa ei ole haettu. Uraaninetsintään ei riitä maanomistajan lupa.

Mutta Dragon on tehnyt vanhan Juomasuon kaivospiirinsä ulkopuolella kairauksia 50 km, vaikka voimassa olevia valtauslupia noihin kaivospiiriin ulkopuolisiin alueisiin ei yhtiöllä ole. Yhtiö sanoo tehneensä nuo kairaukset maanomistajien luvilla, vaikka uraanivyöhykkeellä maanomistajan lupa ei riitä.

Vaadimme ELYä ja TUKESia tutkimaan Dragonin toimet ja TUKESia purkamaan väärin luvitetut kaivospiirit ja valtaukset. Katsomme, että kaivosyhtiön luvaton kairaustoiminta uraanivyöhykkeellä tulee selvittää eikä uusia malminetsintälupia tule uraanivyöhykkeelle myöntää ilman asianmukaisia uraanikuulemisia. Lisäksi katsomme, että uraaninetsinnän piilottaminen hakemuksissa kaivoskivennäistermiin ”kulta ja kullan seuralaismineraalit” on tietoista harhauttamista ja hyvän hallintotavan vastaista toimintaa, joka loukkaa asianomistajien oikeusturvaa.

Katsomme, että kaivosyhtiön ja kaivosviranomaisen tiedossa olevat oleelliset tiedot olisi tullut tuoda kuulemismenettelyn yhteydessä asianomistajille tiedoksi. Aikaisemmin ilmaistu kielteinen kanta uraanivyöhykkeellä tapahtuvaan toimintaan ei tarkoita sitä, että sallittaisiin asia korjattavan poistamalla uraanitiedot hakemus- ja kuulutusasiakirjoista.

Uraanivyöhykkeellä tapahtuva uraaninetsintä tulee kuuluttaa laajan kuulemismenettelyn mukaisesti (KTM:n päätös 024/2006), eikä tätä laajaa kuulemiskierrosta ole toteutettu. Nyt kuulutuksen kohteena

olevissa hakemuksissa on asianomistajilta piiloteltu uraanitiedot, uraanivyöhyke ja uraanivyöhykkeellä tapahtuvaan toimintaan liittyvät lausumismahdollisuudet.

Dragonin YVAssa olevia uraanikulta kaivospiirejä Rukan Sivakkaharju-Meurastuksenahossa ja Kitkajoen Juomasuolla-Hangaslammella ja Pohjasvaarassa (uraania enemmän kuin kultaa), valtauksia ja varauksia kuulutettaessa ei ole noudatettu KTM/TEM ministeriön v. 024/2006 uraaniasetusta, eikä Århusin sopimusta tiedonsaannista sekä YK:n KP- ja ILO -sopimuksen mukaisia velvoitteita alkuperäiskansojen erityis oikeuksia suurissa ympäristöön ja alkuperäisiin elinkeinoihin liittyvissä kysymyksissä.

Korostamme, että Dragon Miningin lisäksi Kuusamossa ja Posiolla on myös Belvedere Resourcen valtauksia jotka oli alun perin haettu uraania sisältävinä, mutta sittemmin uraanimerkinnät oli ministeriössä häivytetty. Asiasta on ollut kiinnostunut ihan valtioneuvoston virasto raportissaan.

Belvedere jo luopui kovan vastustuksen takia Kitkajärven Kouvervaaran uraanikultamalmioista, mutta nyt pyrkii jatkamaan valtaustaan paikallisten ja kunnan vastustuksesta huolimatta. Dragon on todennut kiinnostuksen ostaa valtauksia muilta oman kaivoshankkeen tarpeisiin. Belvederellä on valtauksia Kouver- ja Säynäjävaarassa sekä Maaninkavaarassa. Nämä valtaukset palvelisivat Dragonin intressiä laajamittaisesta kaivoshankkeesta, kuten Dragon on jo aiemmin vihjannut. Se lienee myös syynä Belvederen haluaa säilyttää uraanikultavaltauksensa. Belvederen valtauksien ja Dragonin uusien laajojen varauksien ja valtaushakemuksien vaikutuspiirissä elävä Veikko Keränen on lausunut vastustavasta kotitalonsa (lähin vain 200 m talosta) ja nautinta-alueidensa ympäristössä olevia valtauksia Säynäjä- ja Kouvervaarassa seuraavasti:

”Kouvervaarassa on lähteitä ja puroja Belvederen valtausten vaikutuspiirissä, nämä lähteet ja purot ovat suoraan ja epäsuoraan (maavesijuoksut ja pohjavedet) yhteydessä suojeltuun Kitkajärven Natura vesistöön. Lähteet merkitään alueiden karttaan nykyään U:lla jonka sisällä sininen pohja. Kuusamon kunnan Kouvervaaran ulkoilu- ja retkeilyreitti ja kota sekä lähteet näkyvät myös kartoissa. Kodalla jossa paljon kävijöitä kesällä ja talvella on opastus-info ämpärin kera lähteelle. Laitan muutaman kuvan tonteista jotka lohkottu vuonna 1967 Kesäniemen tilan RN:o 5:1 kantatilasta. Palstoituksessa on minun tietojeni mukaan tilojen 5:15 ja 5:14 väliin kiila johon lähdepuro laskee. Kairaukset ja muut malmitutkimukset ovat riski ja uhka alueen luonto- ja vesistöarvoille sekä luonnonrauhalle. Alueen Jäkäläniemi-Vasaraperä kyläläisten vedenkäyttövedenotto on Kouvervaara-Naatikkavaaran rinteiden ja laakson pohjavesi- ja pintavesien virtausalueen vaikutuspiirissä. Belvederen valtaus- ja kaivosohjelma muodostaa uhan kyläläisten vedenotolle ja Kitkan vesistön puhtaudelle.”

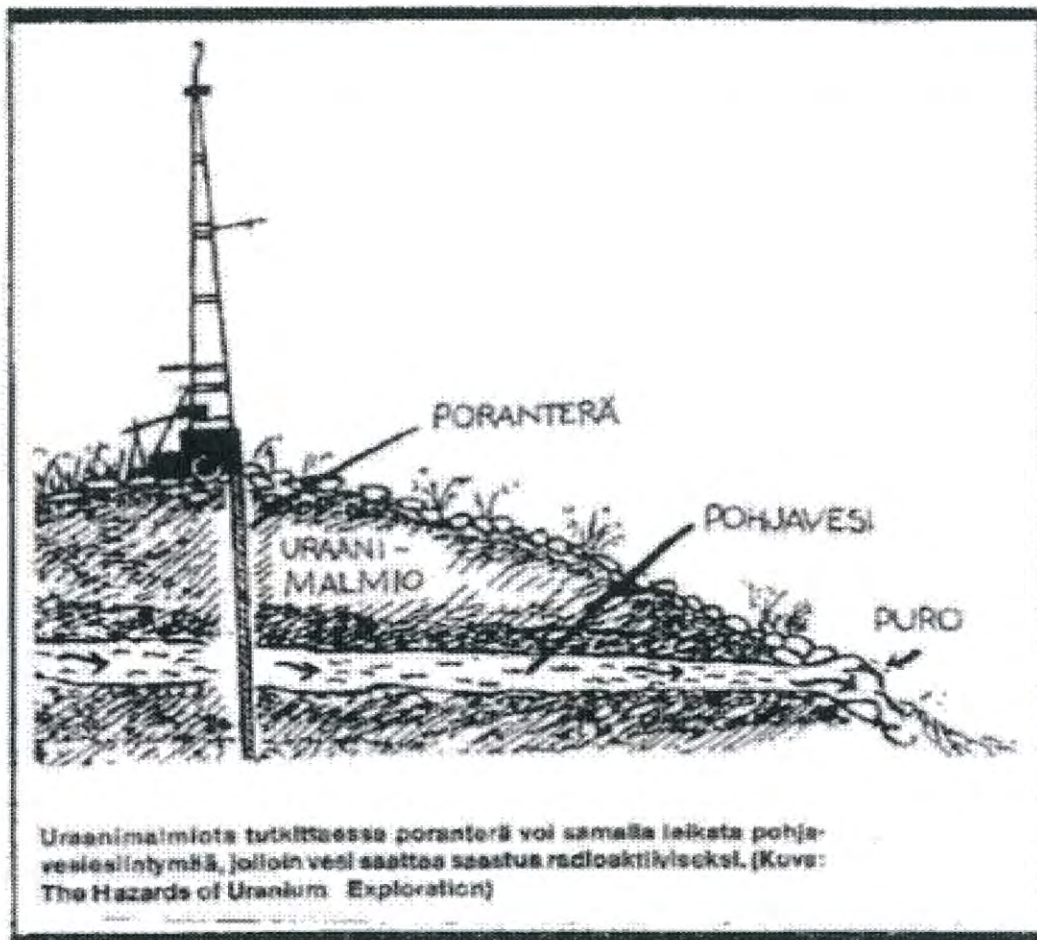
Keräsellä on myös Riihilammella valtauksen vaikutuspiirissä erämökki matkailu- ja metsästyskäyttöön sekä alueen ikimuistoiseen nautintaan. Kerästä ei alueen metsäsaamelaisena nautinta- ja maanomistusoikeuden omistajana ole kuultu- ja informoitu oikein valtausprosessissa, eikä kaikkia olennaisia tietoja sekä asiakirjoja ole hänelle saatettu tietoon. Metsäsaamelaisena hänen tulisi tulla eri tavalla kuulluksi ja asia tulisi käsitellä myös metsäsaamelaisten lapinkylien yhdistyksissä ja Saamelaiskäräjillä. Keränen korostaa, ettei hän ole saanut TUKESin valtauspäätöstä postitse eikä hänelle ole hanketta/päätöksiä asianmukaisesti informoitu.

Keränen, Maanomistajana ja nautintaoikeuden haltijana katsoo tullessa harhaan johdetuiksi, koska valtausalueen todellista luonnetta ei hakemusasiakirjoista eikä TUKESin päätöksestä ilmene. Myös kuulemiskierrokset ovat olleet uraanin salaamisen vuoksi puutteellisia. Kuitenkin Belvedere-yhtiö on julkisesti markkinoinut omissa lehdistötiedotteissaan mm. 2005 ja Rovaniemen Fennoskandian kaivoskonferenssissa pitämässään esityksissä 2005 ja 2007 Kuusamon Kitkan Kouervaaran ja Säynäjävaaran valtauksiaan kultaa ja uraania sisältävinä. Tämä on Perustuslain 15 § ja 22 §:n kohtien vastaista, jossa nimenomaan turvataan omaisuuden suoja sekä perusoikeuksien toteutuminen. Haluamme erityisesti korostaa että tässä hankkeessa ei ole tulkintamme mukaan kyseessä yleinen etu vaan yksityisen kaivosyhtiön etu.

Kitkan Kouervaaran, Rukan Sivakkaharjun ja Käylän Juomasuon uraanikultaan halutaan päästä kairauksilla, koelouhinnalla tai laajamittaisella kaivostoiminnalla käsiksi - kosketaan vääjäämättömästi myös uraaniin ja toriumiin sekä niiden myrkyllisiin ja radioaktiivisiin hajoamistuotteisiin, jotka kaikki kokonaisuudessaan muodostavat vakavan saastumis- ja imago-riskin Kitkan vesistöille, alueen ihmisten, luontaistalouden ja matkailun puhtaalle ja turvalliselle elin- ja virkistysympäristölle sekä matkailu- ja luontaiselinkeinojen kehittymiselle. Muistutamme, että modernikin kaivostoiminta aiheuttaa saastepäästöjä sekä vakavia tulvariskejä, kuten Talvivaaran kaivoksen kipsisakka-altaan uraania sisältämä tulva keväältä 2010 osoittaa sekä Raahen, Oriveden ja Pahtavaaran kaivoksien ympäristöongelmat.

Siten katsomme, että Dragonin YVA ja lisävaltauksien myöntäminen on ristiriidassa uuden perustuslain kanssa, jossa laissa taataan kansalaisille mahdollisuus osallistua heidän asuinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon (perustuslaki 20 §) ja suojataan heidän omaisuutensa (perustuslaki 15 §). Tämä suoja ei nähdäksemme ole yksinomaan taloudellinen, vaan koskee myös immateriaalisia nautinta-arvoja kuten ympäristöllisiä, historiallisia ja maisemallisia arvoja. Tämä valtauslupa heikentää alueen läheisyydessä asuvien ihmisten perusoikeuksia alentamalla kiinteistöjen myynti- ja vakuusarvoja, hankaloittamalla lainan saantia ja edistämällä lähikyläiden autoitumista. Lisäksi se heikentää asukkaiden perusturvaa vähentämällä mm. kaupungin halukkuutta investoida alueelle, hankaloittamalla elinkeinojen harjoittamista ja alueen harrastus- ja kotitarvekäyttöä.

Kansainvälisessä Kitkan Kouervaaran malmiarviossa todettiin, että Kouervaaran kulta on uraanin alla, ja uraanin keskimääräinen pitoisuus on 1,5%. Dragon varannut alueelle Naatikka- ja Kouervaaran seutuun laajoja varauksia ja valtaushakemuksia. Kitkajärvellä asuva Veikko Keränen on katsonut ettei hänelle ole kerrottu oikeita tietoja valtauksien todellisesta luonteesta ja uraania sisältävien kairauksien riskeistä pohjavesialueella. Tämä tunnettu tapaus GTK:n Kouervaaran kairaus Riihilammen uraanijänteessä (kuva) pohjavesijänteeseen joka saastutti pohjaveden uraanista:

Lisäksi huomautamme, että myös jo nyt Säkkilän ja Käylän ja Kitkan alueen ihmiset on turhaan tietoisesti altistettu elinympäristön puhtauden, pohjavesien saastumisriskien ja kylän lähiympäristön

virkestymismahdollisuuksien heikentymiselle, kun alueelle luvitettiin 1990-luvulla kaivospiirit: kairaus- ja koelouhintaa, ilman että yhtiöt ja ministeriö kertoi ihmisille malmion uraani- ja torium potentiaalista.

3) Hankkeen keskeiset ominaisuudet ovat osin esitetty yleispiirteisesti ja osin kuvaukset puuttuvat kokonaan. Esimerkiksi satelliittikaivosten määrä ja lopullinen sijoittuminen, avaamis- ja sulkemisaikataulut, rikastusprosessien kuvaukset, kemikaalitaseet, vesitaseet kullekin kaivokselle ja rikastamolle, vesienpuhdistusratkaisut, vesistövaikutuksien arvioinnit ja pohjavesien kartoitustutkimukset puuttuvat tarvittavalla tarkkuudella arviointiselvityksestä. Pöly- päästö- ja meluvaikutukset ovat arvioitu puutteellisesti ja vain osalta kaivoskohteista. Jätteiden ja päästöjen laatua ja määriä ei ole kuvattu erikseen rakentamis- käyttö- ja jälkihoitovaiheissa. Yhteysviranomaisenkin lausunnossaan arviointiohjelmasta huomautti hankkeen keskeisten ominaisuuksien kuvaamisesta, mutta kuitenkin ne puuttuvat riittäväällä tarkkuudella arviointiselostuksesta. Puute on oleellinen.

Kitkajoen Juomasuolla tehtiin myös koelouhintaa Outokumpu Oy:n toimesta. Outokumpu Oy on yhä 4% Dragon Miningin osakas. Juomasuon louhosalue joka sijaitsee Käylän ja Säkčilän kylien vieressä Kitkajokivarressa on ollut avonainen, peittelemätön jo 1990 -luvulta lähtien. Louhos alueelta on vapautunut voimakkaammin radonia ja uraanipölyä sekä myrkyllistä uraania kuin tilanteessa se olisi ollut peitettyä. Uraanin hajoamistuotteita on mittaustuloksien mukaan pääsyt liukenemaan pohjavesiin ja vesistöihin sekä louhoslampeen. Alueelta on havaittu myös voimakkaasti säteilevää jätemursketta sekä louhoskiviä. Dragonin YVA:n aikana jatkamalla tutkimuskairauksilla on lisätty vesiliukoisen uraanin liukenemista pohjavesiin Säkčilän, Käylän alueilla. Nyt on selvinnyt, että Dragon on käyttänyt Juomasuon louhoslammen saastunutta vettä kairausreikiin. Näin saastunut vesi on vääjäämättömästi levinnyt pohjavesiin, Hangaspuroon ja ympäristöön.

Selostukseen ei ole sisällytetty aikaisempia olemassa olevia tutkimustuloksia malmion laadusta. Esimerkiksi GTK:n ja Outokumpu Oy:n tutkimustuloksia kyseisten malmioiden mineraaleista, metalleista ja haitta-aineista ei selostukseen sisälly. Kuitenkin kyseisiä alueita on tutkittu valtion rahoittamana jo 70 -luvulta saakka nimenomaan uraanin vuoksi, eikä kaivosviranomaisen voi olla tietämätön esim. GTK:n tutkimuksista: Pääkkönen (1979), Vanhanen (1981), Pankka & Vanhanen (1984), Vuokko (1988), Pankka (1989), Vanhanen (1989), Pankka & Puustinen & Vanhanen (1991).

Käylän Juomasuon ja Rukan Sivakkaharjun sekä Kouervaaran Lemmonlammen Polar Mining kaivospiirien uraani ja kulta pitoisuudet ovat olleet tiedossa jo 1980 luvulta saakka, kuten mm. geologi Heikki Pankan tutkimusraportit (1989 ja 1992) ja geologi Erkki Vanhasen väitöskirja (2001) osoittavat. Tutkimustulokset osoittavat selkeästi että Kitkan Kouervaara-Ruka-Käylä-Kitkajoki linjalla myrkylliset ja radioaktiiviset uraani ja torium sekä niiden johdannaiset ovat kytköksissä mm. rypälemäisesti kultaan. GTK:n karttatiedoston mukaan selkeä uraanivyöhyke sijaitsee juuri Kouervaara-Ruka-Käylä-Oulanka alueella. Siten Polar Miningin tai muiden yhtiöiden kairaus- tai koelouhintaa sekä lisätutkimuksien tavoitteena oleva kaivostoiminta tulisi liikuttamaan myös alueen uraania ja toriumia. Tämän vahvistaa myös geologi Heikki Pankka Apu lehden haastattelussa (Apu lehti nro 45/2010 s. 22) toteamus: "Uraani kulkee Rukan esiintymässä käsikädessä, jos kultaa louhitaan uraani nousee mukana." Geologi Pankan mukaan alueen uraanipitoisuudet ovat korkeat; mm. Käylän Juomasuolta on todettu kairauksissa jopa 0,3% - 2.0% uraania, kun pelkän uraanikaivoksen rajana on totuttu uraanigeologien keskuudessa pitämään 0,1%. Lisäksi useat aikaisemmat analysoidut kairausnäytteet osoittavat että alueelta löytyy

uraania ja toriumia laajemmaltikin ja ne ovat useimmiten yhteydessä kultaan. GTK:n mukaan Rukan edustan Sivakkaharjun kaivospiiristä on todettu 0,12% uraania.

Esimerkiksi noihin GTK:n tutkimuksiin perustuen esitteli kaivosylitarkastaja Söderholm Atomiteknillisen Seuran kokouksessa toukokuussa 2006 oheisen kuvan, jossa Kuusamo on merkitty yhdeksi maamme tärkeimmistä uraanialueista. Nuo tutkimukset osoittavat kaivoshankkeen sijoittuvan Kuusamon liuskevyöhykkeelle, sen uraanivyöhykkeelle, erikseen potentiaalina uraanikaivostoiminnalle mainitaan Kitkajoen Juomasuo:

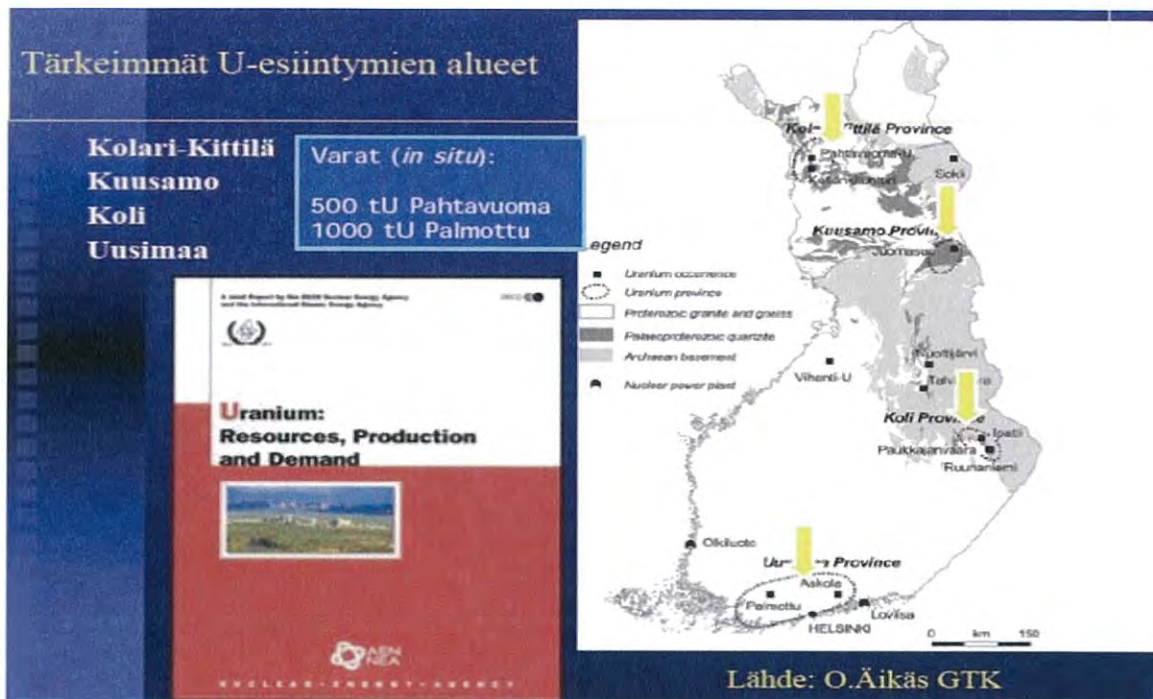
Soderholm
Krister:

Suomen Atomiteknillisen Seuran seminaari 31.5.2006

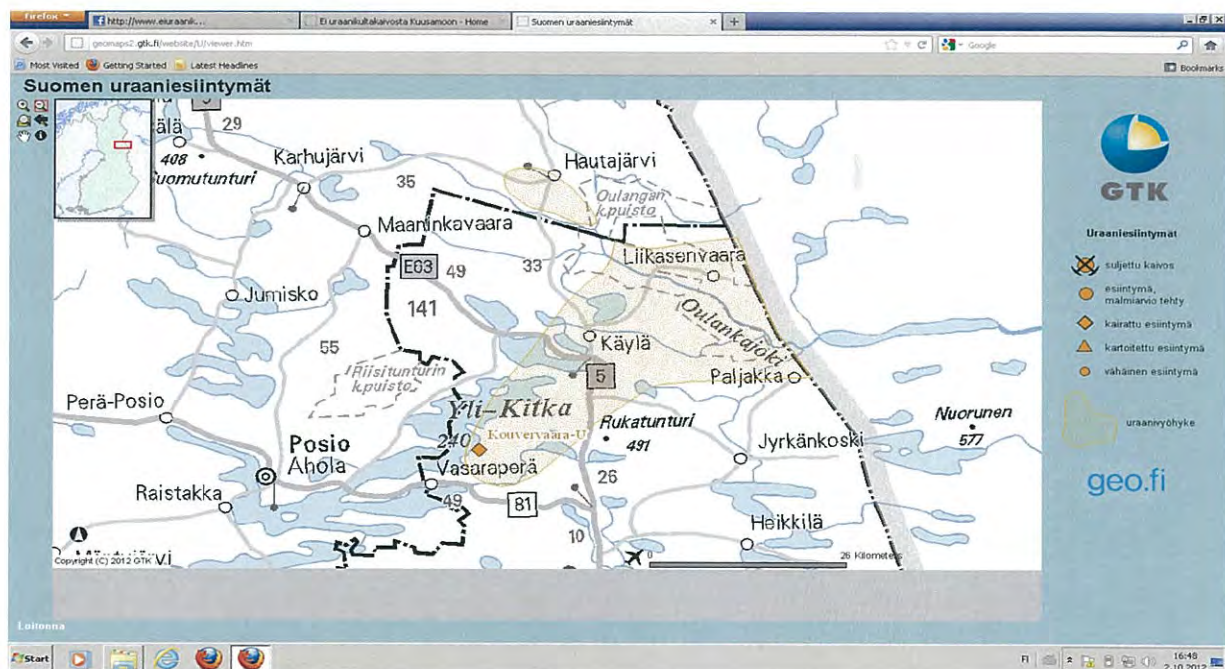
**Edellytykset
uraanikaivostoiminnalle
Suomessa**

Krister Söderholm

 KAUPPA- JA
TEOLLISUUS-
MINISTERIÖ

GTK:n Kuusamon virallisen uraanivyöhykkeen karttakuva:

Hanke sijoittuu siis GTK:n jo aikaisemmin määrittelemälle uraanivyöhykkeelle, mutta sitä ei arviointiselostuksessa tuoda esille. Se, että selostuksessa ei tuoda jo ennestään olemassa olevaa tietoa arvioinnin tueksi, vaikka yhteysviranomaisenkin lausunnossaan arviointiohjelmasta niin edellytti, on vakava oleellinen puute. Nyt käsitellyssä YVA ja malminetsintähakemukset sijoittuvat kaikki tuossa kartassa kuvatulle uraanivyöhykkeelle (Geologian tutkimuskeskus M 06/4522/-87/1/60). Kuusamon

kaupunginhallitus on kahdesti aiemmin ilmoittanut tuohon uraanivyohtykkeeseen liittyviin hankkeisiin lausuntonaan muun muassa seuraavaa:

"Uraaniin liittyvät varaus- ja valtaushankkeet tulee jäädyttää. Kuusamon kaupunki ei halua uraanikaivostoimintaa suojellun Koutajoen (Kitka- ja Oulankajokien) vesistöjen rannoille. Kaupungin kanta on, että mahdollisen uraanikaivostoiminnan myönteisetkään vaikutukset muun muassa työllisyydelle eivät riitä kompensoimaan sen kielteisiä vaikutuksia Kuusamon kahdelle merkittävälle elinkeinolle, matkailulle ja alkutuotannolle. Ko. kaivostoiminta muodostaisi ympäristö- ja terveysriskin alueen ainutlaatuiselle luonnolle ja vuosikymmeniä huolella rakennetulle luonto- ja matkailukaupungin imagolle. Jo valtauspäätöksestä ja tutkimuksista välittyvä tieto heikentää koko Koillismaan luonto- ja matkailutuotteiden imagoa ja alueen eri elinkeinojen kehittymistä."

❖ Lisäksi ihmetyttää koko hanke. Malmista 99% on "jätettä" ja 1% voidaan hyödyntää. Ja tästä 1%:sta on 96% Uraania ja 4% kultaa. Voi kysyä mitä järkeä koko hankkeessa on? Paitsi RAHA!

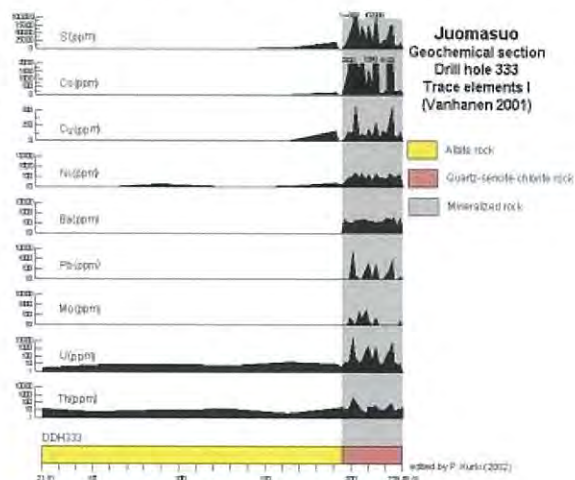
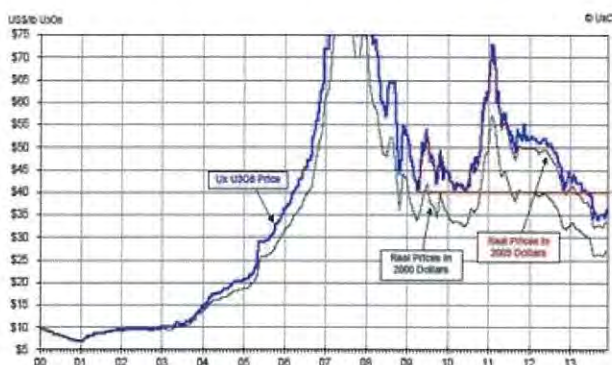
Louhitaan 500 000 tn/v

⇒ Au: 4,2 g/tn => 2100 kg => 63 milj.€

⇒ U: 100 g/tn (0,01 %) => 50 000 kg => 5,7 milj.€ (triuraanioktaoksidi, U_3O_8)

⇒ U: 1000 g/tn (0,1 %) => 500 000 kg => 57 milj.€

⇒ U: 10 000 g/tn (1 %) = 5 000 000 kg => 570 milj.€

Uraania jopa 10 000 g/tn (1%)

Hankevastaava myöntää suunnitelmassaan sivulla 64 korkeamman uraanipitoisuuden rikastehiekkaa muodostuvaksi 40 000 – 80 000 tonnia vuodessa ja sen sisältävän urania 50 – 70 tonnia vuodessa, mutta analyysejä malmien, rikastushiekkojen ja sivukivien lyhyt- ja pitkäaikaisista ympäristöominaisuuksista ei esitetä. Ei vaikka:

5.1) YVA-asetuksen hankeluettelon 6§ 2d -kohdan mukaan jo pienestäkin uraanin käsittelystä on tehtävä ympäristövaikutuksien arviointi. Kaivosyhtiö viittasi itsekin tähän asetuksen kohtaan jo arviointiohjelmassaan 2011 ja nyt toisen kerran mainitsee tuo hankeluettelon kohdan arviointiselostuksessaan, mutta ei kuitenkaan ole tehnyt kyseisen kohdan edellyttämää uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arviointia. Yhteysviranomaisenkin huomautti arviointiohjelmasta, että uraani tulee huomioida.

Hankevastaava siis toistaa kaksi kertaa, että uraanin käsittelyn ympäristövaikutusarviointi pitää tehdä, mutta ei kuitenkaan ole sitä tehnyt. Tahallisen harhaanjohtavasti kaivosyhtiö käsittelee asiaa kuin koko hankeelle tehty YVA-selostus riittäisi, vaikka siinä selostuksessa ei uraanin käsittelyn ympäristövaikutuksia ole arvioitu.

Erikseen huomautamme uraanin tytärnuklidien ympäristövaikutusten arvioimisen tärkeydestä. Herkästi vesiliukoisena radiumin ja kaasumaisena radonin ja radonin tyttärien vaikutusten arvioiminen puuttui selostuksesta. Erityisesti huomautamme, että uraanin tytärnuklidit sitoutuvat herkästi louhosräjäytyksissä syntyvään hienojakoiseen pölyyn, leviten pölyn mukana kaivosalueelta pölyn mukana ympäristöön. Selostuksessa esitettyä pölyn "putoamista raskaina partikkeleina" aivan kaivosalueen läheisyyteen pidämme suorastaan harhauttavana mainintana, jolle ei ole esitetty uskottavia perusteita. Radonkaan ei puoliintumisensa yhteydessä katoa, vaan muuttuu uusiksi entistä vaarallisimmiksi tytärnuklideiksi.

YVA-selostuksessa viitatussa Kittilän kaivoksessakin arseenipäästöt ovat todellisuudessa mittausten mukaan levinneet ainakin viiden kilometrin päähän.

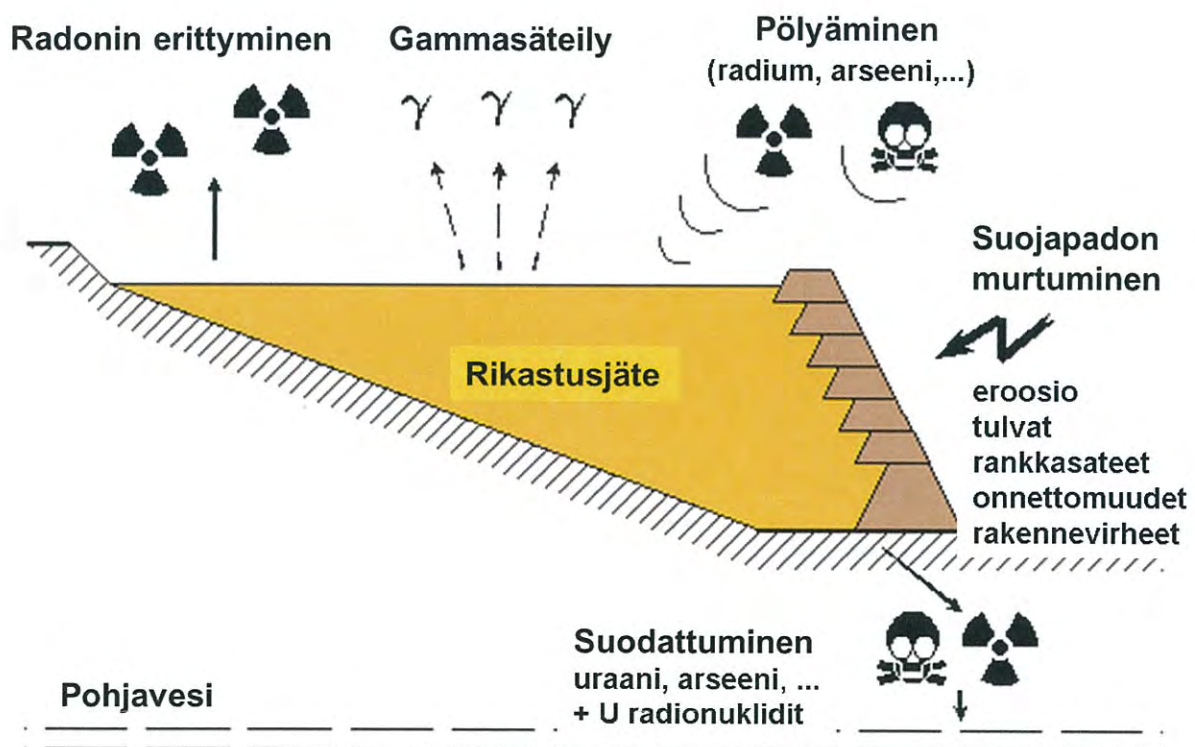
Uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arvioinnin tulee sisältää koko kaivostoiminta louhinnasta ja louhintapölyvaikutuksista alkaen kaivoksen jälkihoidon kymmenien vuosien aikamääriin saakka, riippumatta siitä otetaanko uraani "talteen" tai ei. Arviointi tulee ulottaa myös kemiallisiin vaikutuksiin ja ekologisiin eliökierrossa tapahtuviin rikastumisvaikutuksiin saakka, pelkkä säteilyyn perustuva arviointi ei riitä. Oleellista on myös määrittää uraanin ja uraanin tytärnuklidien tase; uraanitase. YVA-asetuksen 6§ 2d -kohdan tulkinnasta viittaamme tässä yhteydessä VSLEY-keskuksen päätökseen 3.3.2011 NNH:n uraanin talteenoton YVA-käsittelystä.

Erikseen YVA-säädöksissä vaaditun uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arvioinnin puuttuminen on erityisen vakava puute. Uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arvioiminen on pakollista riippumatta siitä, otetaanko uraani talteen vai ei ja käsitelläänkö uraania paljon vai vähän.

• Rikastushiekka kostuu hyvin vaarallista aineksista

- Rikastushiekassa säilyy n. 80% alkuperäisestä uraanimalmin radioaktiivisuudesta. Sen kokonaisaktiivisuus on korkeampi kuin 100,000 Bq/kg ja joskus korkeampi kuin 500,000 Bq/kg
- Se sisältää murto-osan uraanin isotooppeja mutta 10 pitkäikäistä hajoamistuotetta (torium 230:n 75,000 vuodesta polonium 210:een)
- Radionuklideja, joilla korkea radiotoksisuus nieltynä (polonium 210:n annoskerroin ($\mu\text{Sv/Bq}$) on korkeampi kuin plutonium 239:llä)
- Radionuklideja, joilla korkea radiotoksisuus hengitettynä (torium 230:n annoskerroin ($\mu\text{Sv/Bq}$) on lähellä plutonium 239:n annoskerrointa)
- Radioaktiivisen kaasun jatkuva tuotanto: radon 222
- Hienojakoista mutaa, leviää helposti tuulessa tai vedessä
- Kemiallinen myrkyllisyys (raskasmetallit ja happo): n. 100 kg/tonni

Oras/STP/B. Oksanen November 2007 25

Dragonin hoitamaton ja peittämätön Juomasuon uraanikoelouhos osittaa piittaamattomuutta ympäristöturvallisuudesta

Voimassa olevia valtauksia ei ole, mutta Juomasuon vanhassa kaivospiirissä teki Outokumpu Oy 1992 koelouhinnan ja koerikastuksen Rautuvaaran rikastamalla, tämä kaikki kultakaivoksen nimellä. Koerikastuksessa todettiin kuitenkin uraania olevan noin 1000 ppm louhitussa malmissa ja vaahdotuksella saadun kultarikasteenkin uraanipitoisuuden osittain ylittävän 0,1%:n rajan. Outokumpu Oy raportissaan STUK:ille 1993 toteaa, että sallittu vuosittainen säteilyannos tulee tärypöytärikastuksessa täyteen jo parissa kuukaudessa. Lisäksi todetaan, että Juomasuo tulee suojata, peittää, aidata, sekä riskeistä tulee tiedottaa kuusamolaisille. Tämä vastuu siirtyi 2003 Dradon Miningille sen ostettua Outokumpu Oy:n malminetsinnän. Jälkihoitovastuun on toistanut kaivosylitarkastaja Suomela TUKESille 2007.

Juomasuon louhoksen jälkihoitoa ei koskaan tehty, vaan louhos on ollut avonaisena Käylän ja Säkkilän sekä Kallungin kylien välissä. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusaseman suorittamat mittauksen Kitkajoen Juomasuon uraanilouhoksella, missä on myös jonkin verran kultaa ja kobolttia. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusasema suoritti mittauksen Käylän Juomasuon louhoksella Kitkajokivarressa 11.10.2010, jolloin mittaussarjan suurimmat pitoisuudet olivat jopa huippukorkeat 16,3 ($\mu\text{Sv/h}$), kun normaali raja-arvo on 0,30 ($\mu\text{Sv/h}$) (mittauspistekartta liitteessä, tulokset alla)

Vs. Oulangan tutkimusasemanjohtaja tohtori Riku Paavola totesi niiden olevan: "STUK:n Kuusamon ja Käylän netissä oleviin taustasäteilymittauksiin verraten nuo korkeimmat arvot ovat 150-200 -kertaisia."

Kitkajoen Käylän Juomasuon louhoksen mittausravot mikrosievertiä/h: (mittauspiste kartta liitteessä)

Piste 1: 16,3. Piste 2: 15,7. Piste 3: 0,67. Piste 4: 0,14. Piste 5: 0,12. Piste 6: 0,11. Piste 7: 10,12. Piste 8: 0,49. Piste 9: 0,14. Piste 10: 0,11 mikrosievertiä/h.

Video1) Juomasuon uraanilouhoksen korkeat uraanipitoisuudet ja määrät johtaa haitalliseen, jopa vaarallisiin, säteilymääriin louhos alueella. Virallinen normaali taustasäteily 0,10 - 0,20 microsievertiä / tunnissa, ja 0,30 "ns. turvaraja", mutta Juomasuolla säteily nousi korkeaksi aina mittarin rajoille 9,99 microsievertiin/h. Todellinen säteilyarvo on siis tuotakin kovempi, kaikkienensa erittäin korkeita säteilylukuja lähellä eläviä kyläyhteisöjä. Tuota uraanipitoista tavaraa odottaa lisää tuolla suojaavan maakerroksen alla. Pitää muistaa, että virallisesti turvalliselle säteilylle ei voi antaa turvallista alarajaa.

Video:

<https://www.facebook.com/photo.php?v=10151710904338584&set=vb.176573525686757&type=3&theater>

Video2) Todennettu, mittaus toisella mittarilla. Kuusamon Kitkajoen Käylän "Juomasuon" uraanilouhoksen säteilymittauksen toisto toisella mittarilla jolla näkyy vielä suuremmat säteilylukemat. Normaali taustasäteily 0.10 - 0.20 microsievertiä tunnissa, 0.30 ns. turvaraja. Mittauksessa korkeimmat luvut jopa huippukorkeat 66.4 microsievertiä tunnissa.

<https://www.facebook.com/photo.php?v=10151718930163584&set=vb.176573525686757&type=3&theater>

Suojaamaton louhos vapauttaa uraanipölyä, radonkaasua (hajoamistuote vaarallinen polonium) ympäristöön, ilmaan. Radon kulkeutuu 3,8 vuorokautta tuuliolosuhteiden mukaisesti hajoten poloniumiksi. Uraani on herkästi vesiliukoinen raskasmetalli. Siksi uraani ja sen hajoamistuotteet ovat

säteilyn lisäksi erityinen ongelma vesistöille, lähteille ja pohjavesille. Juomasuon louhoksen ympärillä on Hangaslampi, Hangaspuro sekä lähteitä. Uraania on mitattu Hangaspurosta joka laskee suoraan Kitkajokeen.

Kitkan Viisaat julkisti 11.1.2014 suoritetun mittauksen tuloksia, mm.:

- louhoksen viereltä otetun kiviainteen uraanipitoisuus (19 % uraania),
- louhosvedessä olevan sedimentin säteilypitoisuus (ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin kolmikertaisesti),
- louhosalueen ulkopuolelta kasvinäyte (näkinsammal kokonaisalfasäteily 182 -kertaisesti yli kansainvälisen haitallisuusnormin ja 7 -kertaisesti yli ydinenergiain toimenpiderajan).

<http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>

Kaivoshankkeen vaikutukset saamelaiseen kalastusperinteeseen

Kitkajärven (ja Kitkaan laskevien jokien ja järvien) sekä Kitkajoen kalastusperinne on Kuusamossa erittäin vahvaa. Kuusamolaiset ovat erityisesti kalastajia, niin verkkokalastajia (kotitarve- ja ammattikalastus) kuin virkistyskalastajia. Kuusamolainen metsäsaamelainen järvi- ja jokikalastuskulttuuri on maankuulua ja se on polveutunut ja yhä polveutuu suvuissa sukupolvelta toiselle.

Vesilain (587/11) 2 luvun 8 §:n mukaan saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuva tai vaikutuksiltaan sinne ulottuva vesitaloushanke on toteutettava siten, että se ei vähäistä suuremmassa määrin heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyttää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan esim. kalastusta. Tämän näkemyksen mukaan tähän lausuntopyyntöön ei sisälly riittäviä tietoja, jotta kaivoslain 34 §:n edellyttämää selvitystä Dragonin suunnitteleman toiminnan kumulatiivisista ympäristö- ja muista vaikutuksista (Kaivos YVA + lisävaltauksia) yhdessä muiden kaivoslain alaisten hankkeiden kanssa voisi luotettavasti tehdä.

Kitkajärven ja siihen laskevissa joissa kuten valtaushakemuksissa olevassa Kantojoessa ja Kantojärven esintyy uhanalaista Kitkan järvitaimenta. Dragonin ”Konttiahon” valtauksia on GTK:n uraanitutkija O. Äikkään virallisen kartan mukaan uraanialmioita (ks. Äikäs liite), joten kairauksia Kantojoen ja Kitkan vesistön ympärillä yleisesti ovat uhka vesistöjen, pohjavesien, pohjavesijänteiden ja lähteiden puhtaudelle ja siten joessa ja järvissä vaeltaville uhanalaisille ”Kitkan kouverille” (taimen metsäsaameksi) eli taimenille. Taimen ja taimenten mäti ovat tunnetusti arkoja vedenlaadun ja puhtauden muutoksille.

Dragonin lisävaltauksissa Kitkajoen Juomasuon ympärillä ns. ”Hangaslammelle” on samat riskit pohjavesijänteille ja lähteille. Alueella on uraanivyöhykkeellä ja Dragonin kaivos YV:stä selviää alueen korkeat uraanipitoisuudet jopa 2,4% uraania. Viereisen Juomasuon uraanilouhoksen kiviainteen korkein pitoisuus oli 19% uraania. Täten Dragonin kaivospiirit ja valtauksia käsiteltävä uraanivaltauksina. Juomasuon avonaisen uraanilouhoksen ympärillä on lähteitä ja valtaushakemus alueella on myös nimensä mukaisesti Hangaslampi ja Pohjaslampi. Pohjaslammen Pohjasvaarassa on tunnettuja lähteitä. Hangaslammesta lähtevä Hangaspuro on jo todettu saastuneeksi Juomasuon uraanista ja se laskee suoraan Kitkajokeen. Hangaspuron saastuminen Juomasuon louhoksen saastuneista suotovesistä muodostaa suoran konkreettisen uhan Ylä-Kitkajoen Kitkan taimenkannalle, alueen virkistykselle,

kalastukselle, metsästykselle ja Ala-Kitkan paliskunnan poronhoidolle. Suunniteltu kaivosalue vanhojen kuusamolaisten lapinkylien Säkkilän ja Käylän alueella tuhoaisi alueen poronhoito- ja laidunalueen, pelkästään Kitkajokivarren ja järvien välistä kannasta käyttää n. 300 poron tokka. Alue tärkeää myös siitä syystä että se sijaitsee Säkkilän erotusaidan läheisyydessä. Rukan louhinta-alueet ja valtaukset sijoittuvat myös Alakitkan paliskunnan alueelle ja osin Oivangin paliskunnan alueelle. Kokonaisuudessaan hanke toteutuessaan, aluksi pienesti ja myöhemmin laajemmin valtausalueiden ja malmijänteiden mukaan tuhoaa, saastuttaa ja kaventaa poronhoidon aluetta sekä leimaa lihaa uraanista - vähentäen menekkiä sekä elinkeinon tulevaisuuden uskoa.

Kitkajoki on tunnettu taimenistaan ja harjuksistaan. Kitkajoki on myös matkailu, retkeily- ja koskenlaskualue. Kuusamolaisille Kitkajoen nautinta, virkistys ja kalastus on ollut ylisukupolvien erityisen merkityksellistä. Jokikalastus on ollut osa perheiden ja sukujen ylisukupolvista kulttuuriperintöä. Kitkajoen kosket, Kuusamon kosket, erityisesti saamelaisille pyhä Jyrävän vesiputous ja sen alapuoliset suurtaimenet ovat olleet vuosisatoja, vuosituhansia kalastuksen kohteena. Jyrävän alapuolinen Kitka-, Kuusinki- ja Savina-Oulanka -jokien vaellustaimenta aina Venäjän Paana- ja Pääjärveä myöten on jääkauden jälkeen makeaan veteen loukkuun jäänyt meritaimenkanta, mikä on sopeutunut makeaan veteen, mutta säilyttänyt meritaimenille ominaisen käyttäytymisen nousta jokiin pelkästään kudulle, toisin kuin normaali järvitaimen, joka nousee jokiin myös syönnökselle. Jyrävän alapuolisilla taimenilla mahalaukku surkastunut meritaimenten tapaan kutuvaelluksen aikana. Jyrävän alapuolinen taimenkanta todistettu olevan geneettisesti erilainen kuin ns. Kitkajärven ja Ylä-Kitkajoen uhanalainen taimenkanta.

Kitkajärven ja Kitkaan laskevien jokien ja järvien kalastus on osa kuusamolaista ja posiolaista metsäsaamelaista kulttuuria ja virkistystä sekä ammattikalastusta. Kitkajärvi on tunnettu taimenistaan ja muikuistaan. Kitkajärven kalastaminen on jatkunut ylisukupolvien ja Kitkan ammattikalastajien tuotteet mm. Kitkan Viisas –muikku on saanut EU:n tuotesuojan. Dragonin uraanikultakaivoshanke ja lisävaltauksien kairaukset uraanivyöhykkeellä on uhka Kitkan kalastusperinteelle, kalastuselinkeinoille ja virkistykselle, siten vastoin Kitkan saamelaisten oikeuksia.

Dragonin tutkimuksien tuoman uraanikairaustoiminnan (uraanivyöhykkeellä) lisääntyminen Kitkalla ja Kitkajokivarressa vaikuttaa veden saastumisriskin kautta kalakantoihin ja tuo kielteisiä vaikutuksia saamelaisten kalastusoikeuksiin. Kalastus on osa saamelaisten perustuslain suojelemaa kulttuurimuotoa, ja erityisesti se on vahva osa kuusamolaista kalastus- ja elämäntapaa, siten Kitkan ja Kitkajoen saastuminen kaivoshankkeiden johdosta on vakava, konkreettinen uhka kuusamolaisuudelle.

Yleisten etujen turvaamiskäsittelyssä on otettava huomioon uuden kaivoslain määräykset, mutta myös kaikkien muiden lakien vaatimukset.

Kaivoslaki edellyttää, että lupahakemuksen käsittelyssä huomioidaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutuminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut lausunnossaan (PeVL 32/2010 vp) kaivoslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 273/2009 vp) johdosta, että kyseessä olevan kaivoslain 50 §:n säännökset takaavat perustuslain 17 §:n 3 momentissa ja YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 7-8/1976, KP-sopimus) 27 artiklassa turvattuja saamelaisten oikeuksia kieleen ja kulttuuriin (mm. poronhoitoon).

Perustuslakivaliokunta (PeVL 32/2010 vp) on edellyttänyt, että kaivoslain 50 §:n 1 momentissa määrättyä olennaisuuskriteereitä tulkitaan ja sovelletaan perusoikeusmyönteisellä tavalla ja ottaen huomioon YK:n ihmisoikeuskomitean KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva käytäntö. Tukesin tulee hakemuksen käsittelyn yhteydessä huomioida KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva käytäntö ja selvittää hakemuksen vaikutukset YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisukäytännön mukaisesti.

KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan niissä valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluville henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään. Artikla turvaa saamelaisten oikeuden nauttia yhdessä ryhmänsä kanssa omasta kulttuuristaan. Ihmisoikeuskomitea on KP-sopimuksen 27 artiklan tulkinnan osalta katsonut, että säännöksessä tarkoitettua kieltämistä voi olla esimerkiksi sellainen maan tai luonnonvarojen kilpaileva käyttö, joka estää alkuperäiskansojen elinkeinojen menestymisen alueella.

On arvioitava Dragonin Kaivos YVA:n kaivospiirien + valtauksien sekä lisävaltaushakemuksen vaikutukset suhteessa seuraaviin YK:n ihmisoikeuskomitean päätöksiin:

- Saamelaisten perinteinen elämänmuoto: saamelaiselle yhdessä ryhmänsä kanssa tulee turvata heidän perinteinen elämänmuotonsa elinkeinojen harjoittajana (Ilmari Länsman et al. vs. Suomen valtio, 1992).
- Saamelaisten perinteisten elinkeinojen modernit muodot: ihmisoikeuskomitea on vahvistanut sen, että KP-sopimuksen 27 artiklan tarkoittama kulttuurin harjoittamisen suoja koskee saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mutta myös näiden ammattien moderneja muotoja (Ilmari Länsman et al. vs. Suomen valtio, 1992).
- Saamelaisten perinteisten elinkeinojen kannattavuus: ihmisoikeuskomitea on kiinnittänyt Suomen valtion huomiota tapauksessa Ilmari Länsman et al. vastaan Suomen valtio (1992) muun ohella siihen, että saamelaisyhteisön tulee pysyä elinvoimaisena myös tulevaisuuteen nähden. Vain saamelaisten kannattava perinteisten elinkeinojen harjoittaminen pitää saamelaisyhteisön elinvoimaisena. Pääväestön taloudelliset edut eivät saa uhata saamelaiskulttuurin harjoittamista. Aikaisempien toimenpiteiden vaikutus: myös alueella aikaisempien toimenpiteiden vaikutukset tulee ottaa kumulatiivisesti huomioon arvioitaessa vireillä olevan hankkeen vaikutuksia saamelaisten kulttuurinsa harjoittamisen mahdollisuuksiin (Äärelä ym. vs. Suomi, 1997). Tässä yhteydessä tulee huomioida mm. alueella aikaisemmin harjoitetun toiminnan vaikutukset saamelaiskulttuuriin.

Poronhoito on yksi perinteisistä maankäytön muodoista pohjoisessa ja laajoja alueita tarvitsevana elinkeinona muut maankäyttömuodot vaikuttavat aina jollakin tavalla sen ympäristön käyttöön. Erialaisten toimintojen tuleminen poronhoitoalueelle edellyttää arviointi- ja neuvottelukäytäntöjä sekä menettelyistä sopimista. Lain 38 §:n mukaisessa selvitystyössä ja lupaharkinnassa on 1 momentin 3 kohdan mukaan otettava huomioon muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot (esimerkiksi metsätalous) hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä.

A. Kyseisiä kaivospiirejä on käsiteltävä kokonaisuutena satelliittilouhoksineen sekä keskusrikastamoineen yhdessä lisävaltauksineen ja uraanikairauksineen. Kokonaisuutena, jonka yhteisvaikutuksista on annettava asianomistajille riittävä informaatio. Tätä kokonaiskuvaus -vaatimusta ei tämän kuulutusasiakirjan menettely yksittäisinä erillisinä kaivospiiritarkasteluina täytä.

Kaivosyhtiö itse kuitenkin perustelee hakemuksiaan kaivosviranomaiselle seuraavasti: *”Hakijan voimassaolevat valtaukset, kaivospiirit sekä valtaus- ja malminetsintäluupahakualueet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden erittäin malmipotentialisella alueella. Hakijan kannalta on tärkeää, että tutkimusalue pysyy yhtenäisenä, jotta saman alueen esiintymät ja malmiviitteet voidaan tutkia ja mahdollisesti myös hyödyntää yhdessä.”*

Tuota kaivopiirien ja tutkimusalueiden yhtenäisyys -tavoitekuvausta ei hakemuskuulutuksissa ole asianomistajille välitetty. Asianomistajien kannalta on tärkeää, että haittavaikutuksista voidaan muodostaa yhtenäinen kokonaiskuva, harkita niiden yhteisvaikutuksia ja sen pohjalta voidaan antaa niistä lausuntoja. Tältä osin kaivospiirien erilliskäsittelyt ovat vastoin kaivoslain edellyttämää kokonaiharkintaa ja tiedottamisen puute malmioiden todellisesta luonteesta loukkaa asianomistajien oikeusturvaa. Kokonaistilannetta ei myöskään ole käsitelty riittävästi YVAssa, eikä YVA-selostuksesta käy ilmi onko hankkeiden kokonaisvaikutusten harkintaa joillakin perusteilla tehty. Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi kaivosviranomaisen on annettava tarpeelliset määräykset. Viittaus keskeneräiseen YVA-prosessiin ei riitä. Se ettei 90 -luvulla annetuissa kaivospiirimääräyksissä ole mitään rajoituksia ei riitä perusteiksi antaa toimimattomalle kaivospiirille jatkoaikaa. Se, että kaivosyhtiö ”ei aio hyödyntää” uraania, ei riitä perusteeksi Tukesin vaikenemiselle uraanista. Huomautamme, ettei näissä kuulutusasiakirjoissa uraanisanaa mainittu.

Toistamme lausuntomme:

- 5) Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset vastustavat Kemin Lapin saamelaisalueen Kuusamon, Posion ja Sallan lapinkylien alueelle sijoittuvaa Dragonin uraanikultakaivoksien, satelliittilouhoksien, laajojen varauksien ja valtauksien sekä uraanikultaa käsittelevän keskusrikastamon YVAa.
- 6) Toteamme sen virheelliseksi, puutteelliseksi ja kuusamolaisten metsäsaamelaisten maan yleisiä etuja loukkaavaksi, ikimuistoisia puhtaita vesiä ja erämaita uhkaavaksi ja perinteisiä elinkeinoja ja nautintoja merkittävästi heikentäväksi. Katsomme, ettei meidän yhteisöjemme edustajia, jäseniä ja toimijoita ole kuulu prosessissa oikein, eikä meille ole annettu oikeaa tietoa alueen korkeista uraanimääristä ja potentiaalista silloin kun kaivospiirejä ja valtauksia on luvitettu ja jatkokuulutettu.
- 7) Suomen viranomaisten: ministeriön, ELY:n ja TUKESin tulee kieltää kaivosvarauksien ja valtauksien vanhalle saamelaisalueelle, ns. Lapin rajan pohjoispuolelle, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten asuinalueelle niin pitkäksi aikaa, kun ILO-sopimus on ratifioitu ja maa- ja metsätalouden oikeusasiat on ratkaistu. Nykyinen tilanne johtaa juridisiin ongelmiin, koska taloudellisesti merkittäviä valtauspäätöksiä myönnetään Lapin rajan lapinkyliin (Saamelaisalue, johon Kitka ja Kuusamo (= Kuusisaamelaisten kylä kuuluu) pohjoispuolelle

samaan aikaan, kun maaomistuskysymys on epäselvä ja kiistanalainen. Asia on ratkaistava kuten Kanadan pohjoisilla alueilla ja osavaltioissa. Kaikki kolmannen sektorin hankkeet (kuten kaivosvaltaukset) jäädytettävä, kunnes maasopimukset on neuvoteltu alueen alkuperäiskansaheimojen, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten kanssa Kuusamossa ja koko Lapissa. Suomen pitää olla oikeusvaltio myös yhteisöille, perinteisille elinkeinoille ja kulttuureille, ei pelkästään kaivosyhtiöille.

- 8) Vaadimme kaivos YVA hylkäämistä toteuttamiskelvottomana ja hautaamista vaihtoehdolla 0. Katsomme, että väärillä tiedoilla luvitetut kaivospiirit + valtaukset pitää purkaa sekä Juomasuon uraanilouhos suojata, peittää ja maisemoida sekä alue kaavoittaa siten, ettei kaivostoimintaa missään muodossa sallita alueella.

Erika Sarivaara

Puheenjohtaja

Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs.
kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry.

Olavi Aikkila

hallituksen jäsen, Kuusamo

Poroisäntä, Oivangin paliskunta Metsä-,

Osmo Säkkinen

Metsäsaamelainen, Kitkajoen Virrankylien Säkčilästä, poromies

Juhani Juuma

Kalastaja metsäsaamelainen, Kitkajoen Virrankylien Juumasta

Veikko Keränen

Kalastaja- ja metsäsaamelainen, Kitkajärveltä

[1] Katso: Lapin yliopiston Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistö oikeuden instituutin juristitutkijan Juha Joonan luento saamelaisalueen lapinkylien (siidojen) maa- ja vesi sekä nautintaoikeuksista sekä saamelaisten oikeustapauksista Kuusamo- ja Kitkajärveltä:
<http://www.youtube.com/watch?v=8PJSPt6U7ic>